

บ ท ส ว ด
ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

คำนำ

เสียงสวดมนต์ที่เกิดจากความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย
จะเป็นพลังมวลแห่งความบริสุทธิ์ที่แผ่ขยายไปทุกทิศทุกทาง
ไปช่วยขจัดสิ่งที่เป็นมลทินในบรรยากาศ
ขจัดทุกข์ โศก โรค ภัย สิ่งที่ไม่ดี ความขัดแย้ง
และการเบียดเบียนให้มลายหายสูญ
จนเกิดกระแสแห่งความเมตตา
ที่ทำให้สรรพสัตว์เกิดความรัก ความปรารถนาดีต่อกัน

ในแต่ละวัน เราใช้เวลาสวดเพียงไม่กี่นาที
โดยไม่ต้องเสียเงินเสียทองอะไรเลย
แต่อานิสงส์จากการสวดมนต์นั้นเกิดขึ้นมากมาย
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ใจของผู้สวดเองก็จะผ่องใส
มีจิตผูกพันกับพระรัตนตรัย
ซึ่งใจที่ผ่องใสเป็นปกติเนืองนิตย์นี้เอง
เวลาใกล้หลับตาลาโลก สุกตึกก็จะเป็นที่ไป...

ด้วยความปรารถนาดีจาก
ใจ...หยุด ๒๔ น.

สารบัญ

- ทำไม..ต้องสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ?..... ๑
- บทขัดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ๓
- ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ๔
- บทขัดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (แปล) ๑๖
- ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (แปล) ๑๗
- พระธรรมเทศนาของ
พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)
“ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” ๒๕
- ทบทวนโอวาท
เรื่องสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ๕๓
 - ความสำคัญของบทสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ๕๓
 - ความสำคัญของการมาสวด
ที่หน้าพระมหาธรรมกายเจดีย์ ๕๗
 - วิธีการสวดอย่างถูกหลักวิชา ๖๐
 - อานิสงส์ที่เกิดขึ้นจากการสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ๖๑
 - วิธีปรับใจให้ละเอียด ๖๗
 - ทำโลกให้เป็นดังสวรรค์ ๖๘

ทำไม..ต้อง

สวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ?

บทสวด “**ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร**” เป็นบทสวดที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นบทที่ประกาศพระสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นบทที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ที่บังเกิดขึ้นบนโลกนี้ ไม่ว่าจะเป็นพระปัญจอุกฤษฏ์เจ้าพระสัทธาธิกพุทธเจ้า พระวิริยาธิกพุทธเจ้าจำนวนนับอสงไขยพระองค์ไม่ถ้วน เมื่อพระองค์ตรัสรู้แล้ว ก็ทรงแสดงธรรมบทนี้กันทั้งนั้น

ดังนั้นใครก็ตามที่ได้สวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรในยุคนี้ จึงถือเป็นบุคคลสำคัญที่ได้เคลื่อนจักรแห่งธรรมในช่วงเวลาที่ชาวพุทธกำลังสับสน เกิดความไม่สงบแห่งจิตใจ **เพราะเท่ากับเราได้เป็นตัวแทนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า** ถึงแม้พระองค์จะดับขันธปรินิพพานไปแล้ว ก็ยังมีสาวกเอา **ธรรมบทนี้มาแสดงต่อ** ซึ่งเป็นการสืบทอดอายุพระพุทธานุภาพให้ยืนยาวต่อไป

ธรรมบทนี้เป็นธรรมะที่ทำให้ความเป็นพระสัมมา-
สัมพุทธเจ้าบริบูรณ์ เพราะเมื่อพระองค์ทรงแสดงแล้ว ได้
มีผู้บรรลุธรรมตาม คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ จึงเป็นเหตุ
ให้เกิดองค์แห่งพระรัตนตรัยครบถ้วนบริบูรณ์ คือ พระพุทธ
พระธรรม พระสงฆ์ เป็นครั้งแรกของโลก

ดังนั้นใครก็ตามที่ได้สวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร
เป็นนิจ จะทำให้ผู้นั้นได้บุญมาก เมื่อคิดปรารภนาอะไร
ก็จะสำเร็จทุกอย่าง !!!

เพราะบทสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรนี้ ทำให้มนุษย์
พ้นจากความทุกข์ทรมานของชีวิต และหลุดพ้นจากกิเลส
อาสวะทั้งหลาย จนสามารถก้าวข้ามไปสู่หนทางแห่งพระ-
นิพพาน

และที่สำคัญ ทุกครั้งที่เราสวดมนต์ บุญก็จะเกิดกับ
ตัวเรา เพราะใจเราจะถูกกลั่นให้สะอาดบริสุทธิ์ วิวากรรม
ที่ติดมาข้ามภพข้ามชาติก็จะถูกกลั่นแก้ไปด้วย จากหนัก
ก็จะเป็นเบา จากเบาก็จะหาย จิตใจที่ขุ่นมัวก็จะใสสว่าง
ดังนั้นเราต้องสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรกันทุกวัน...

บทชัตถัมมจักกัปปวัตตนสูตร

อะนุตตะรัง อะภิสัมโพธิง	สัมพุจฉิตวา ตะถาคะโต
ปะฐะมัง ยัง อะเทเสสิ	ธัมมะจักกัง อะนุตตะรัง
สัมมะเทวะ ปะวัตเตนโต	โลกะ อัมปะฏิวัตตียัง
ยัตถากขาตา อุโก อันตา	ปะฏิปัตติ จะ มัชฌิมา
จะตุสวาริยะสัจเจสุ	วิสุทัง ญาณะทัสสะนัง
เทสิตัง ธัมมะราเชนะ	สัมมาสัมโพธิกิตตะนัง
นาเมนะ วิสสุตัง สุตตัง	ธัมมะจักกัปปะวัตตะนัง
เวยยากะระณะปาฐะนะ	สังคีตันตัมภะณามะ เส ฯ

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

เอวัมเม สุตัง เอกัง สะมะยัง ภะคะวา
พาราณสียัง วิหะระติ อิติปะตะเน มิคะทาเย ฯ
ตัตตระ โข ภะคะวา ปัญจะวัคคิเย ภิกขุ อามันเตสิ
เทวัมเม ภิกขเว อันตา ปัพพะชิตะเนนะ นะ เสวิตัพพา ฯ
โย จายัง กาเมสุ กามะสุขัลลิกานุโยโค หิโน คัมโม
โปถุชชะนิโก อะนะริโย อะนัตตะสัจญ์หิโต โย จายัง
อัตตะกิละมะถานุโยโค ทุกโข อะนะริโย
อะนัตตะสัจญ์หิโต ฯ เอเต เต ภิกขเว อุโภ อันเต
อะนุปะคัมมะ มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะเถกะเตนะ
อะภิสัมพุทธา จักขุกะระณี ญาณะกะระณี
อุปะสะมาเย อะภิญญาเย สัมโพธายะ นิพพานายะ
สังวัตตะติ ฯ

กะตะมา จะ สา ภิกขเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา
ตะเถกะเตนะ อะภิสัมพุทธา จักขุกะระณี ญาณะ-
กะระณี อุปะสะมาเย อะภิญญาเย สัมโพธายะ
นิพพานายะ สังวัตตะติ ฯ

อะยะเมวะ อะริโย อัญญังคิโก มัคโค ฯ
เสยยะถิทัง ฯ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปो
สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว สัมมา-
วายาโม สัมมาสะติ สัมมาสะมาธิ ฯ

อะยัง โข สา ภิกขเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา
ตะเถกะเตนะ อะภิสัมพุทธา จักขุกะระณี ญาณะ-
กะระณี อุปะสะมาเย อะภิญญาเย สัมโพธายะ
นิพพานายะ สังวัตตะติ ฯ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขัง อะริยะะ-
สัจจัง ฯ ชาติปิ ทุกขา ชะราปิ ทุกขา มะระณัมปิ
ทุกขัง โสกะปะริเทวะทุกขะโทมะนัสสุปายาสापि
ทุกขา อปัปีเยहि สัมปะโยโค ทุกโข ปิเยहि
วิปปะโยโค ทุกโข ยัมปิจันัง นะ ละภะติ ตัมปิ ทุกขัง
สังขิตเตนะ ปญฺจุปาทานักขันธา ทุกขา ฯ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะสมุทเทโย
อะริยะะสัจจัง ฯ ยายัง ตัณหา โปโนพพะวิกา
นันทิราคะสะหะคะตา ตัตตระ ตัตถะราภินันฺธิ ฯ
เสยยะถิทัง ฯ กามะตัณหา ภะวะตัณหา วิภะวะ-
ตัณหา ฯ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรธो
อะริยะะสัจจัง ฯ โย ตัสสาเยวะ ตัณหาเย อะเสสะ-
วิราคะนิโรธो จาโค ปะภินิสสัคโค มุตติ อะนาละโย ฯ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรธะคามินี
ปะฏิปะทา อะริยะะสัจจัง ฯ อะยะเมวะ อะริโย
อัญฺจํคิโก มัคโค ฯ เสยยะถิทัง ฯ สัมมาทิฏฺฐิ
สัมมาสังกัปปो สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมา-
อาชีโว สัมมาวายาโม สัมมาสะติ สัมมาสะมาธิ ฯ

(หยุด)

อิทัง ทุกขัง อะริยะะสัจจันติ เม ภิกขะเว
ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุ อุตตะปาติ
ญานัง อุตตะปาติ ปญฺญา อุตตะปาติ วิชชา อุตตะปาติ
อาโลโก อุตตะปาติ ฯ

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะะสัจจัง
ปะริญญะยันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ
ธัมเมสุ จักขุ อุตตะปาติ ญานัง อุตตะปาติ ปญฺญา
อุตตะปาติ วิชชา อุตตะปาติ อาโลโก อุตตะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะะสัจจัง
ปะริญญาตันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ
ธัมเมสุ จักขุง อุตะปาติ ญาณัง อุตะปาติ ปัญญา
อุตะปาติ วิชชา อุตะปาติ อาโลโก อุตะปาติ ฯ

อิทัง ทุกขะสะมุทะโย อะริยะะสัจจันติ เม
ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง
อุตะปาติ ญาณัง อุตะปาติ ปัญญา อุตะปาติ วิชชา
อุตะปาติ อาโลโก อุตะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะสะมุทะโย อะริยะะสัจจัง
ปะหาตัพพันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ
ธัมเมสุ จักขุง อุตะปาติ ญาณัง อุตะปาติ ปัญญา
อุตะปาติ วิชชา อุตะปาติ อาโลโก อุตะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะสะมุทะโย อะริยะะสัจจัง
ปะหีนันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ
ธัมเมสุ จักขุง อุตะปาติ ญาณัง อุตะปาติ ปัญญา
อุตะปาติ วิชชา อุตะปาติ อาโลโก อุตะปาติ ฯ

อิทัง ทุกขะนิโรธो อะริยะะสัจจันติ เม ภิกขะเว
ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุง อุตะปาติ
ญาณัง อุตะปาติ ปัญญา อุตะปาติ วิชชา อุตะปาติ
อาโลโก อุตะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธो อะริยะะสัจจัง
สัจจิกาตัพพันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ
ธัมเมสุ จักขุง อุตะปาติ ญาณัง อุตะปาติ ปัญญา
อุตะปาติ วิชชา อุตะปาติ อาโลโก อุตะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกชะนิโรโร อะริยะะสัจจัง
สัจฉิกะตันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ
ธัมเมสุ จักขุ อุตะปาติ ญานัง อุตะปาติ ปัญญา
อุตะปาติ วิชา อุตะปาติ อาโลโก อุตะปาติ ฯ

อิทัง ทุกชะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะะ-
สัจจันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ
จักขุ อุตะปาติ ญานัง อุตะปาติ ปัญญา อุตะปาติ
วิชา อุตะปาติ อาโลโก อุตะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกชะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา
อะริยะะสัจจัง ภาเวตัพพันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ
อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุ อุตะปาติ ญานัง
อุตะปาติ ปัญญา อุตะปาติ วิชา อุตะปาติ อาโลโก
อุตะปาติ ฯ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกชะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา
อะริยะะสัจจัง ภาวิตันติ เม ภิกขะเว ปุพเพ
อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ จักขุ อุตะปาติ ญานัง
อุตะปาติ ปัญญา อุตะปาติ วิชา อุตะปาติ อาโลโก
อุตะปาติ ฯ

ยาวะกั๊ญจะ เม ภิกขะเว อิมะสุ จะตุสุ
อะริยะะสัจเจสุ เอวันติปะริวัฏฐัง ทว่าทะสาการัง
ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง นะ สุวิสุทธัง อะโหสิ

เนวะ ตาวาหัง ภิกขะเว สะเทวะเก โลเก
สะมาระเก สะพรัหฺมะเก สัสสะมะณะพรัหฺมะณียา
ปะชาเย สะเทวะมะนุสสาเย อะนุตตะรัง สัมมา-
สัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ ปัจจัญญาสิง ฯ

ยะโต จะ โข เม ภิกขะเว อิมสุ จะตุสุ
อะริยะสัจเจสุ เอวันติปะริวัฏฐัง ทว่าทะสาการัง
ยะถาภูตัง ญาณะทัสสะนัง สุวิสุทธัง อะโหสิ

อะถาหัง ภิกขะเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก
สะพรัหฺมะเก สัสสะมะณะพฺร่าหฺมะณียา ปะชาเย
สะเทวะมะนุสสาเย อะนุตตะรัง สัมมาสัมโพธิง
อะภิสัมพุทโธ ปัจจัญญาสิง ฯ

ญาณัญจะ ปะนะ เม ทัสสะนัง อุทะปาติ
อะกุปปา เม วิมุตติ อะยะมันติมา ชาติ นัตถิทานิ
ปุณฺณพะโวติ ฯ อิทะมะโวจะ ภะคะวา ฯ อัตตะ-
มะนา ปญฺจะวัคคิยา ภิกขุ ภะคะวะโต ภาสีตัง
อะภินันทุ ฯ

อิมัสมิญจะ ปะนะ เวยยากะระณัสสัง
ภัญญะมานะ อายัสมะโต โกณฑัญญัสสะ วิระชัง
วีตะมะลัง ธัมมะจักขุ อุทะปาติ ยังกิญฺจิ
สะมุทะยะธัมมัง สัพพันตัง นิโรธะธัมมันติ ฯ

ปะวัตติเต จะ ภะคะวะตา ธัมมะจักเก ภูมมา
เทวา สัททะมะนุสสาเวสุ เอตัมภะคะวะตา
พาราณะสิยัง อิติปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง
ธัมมะจักกั ปะวัตติตัง อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ
วา พฺร่าหฺมะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะ วา
พฺรหฺมึนา วา เกนะจิ วา โลกัสสมินติ ฯ (หยุด)

ภุมมานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา จาตุมมะหา-
ราชา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุ... ฯ

จาตุมมะหาราชิกานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา
ดาวะติงสา เทวา สัททมะนุสสาเวสูง...๑

ดาวะติงसानัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา ยามา
เทวา สัททมะนุสสาเวสูง...๑

ยามานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา ตุสิตา เทวา
สัททมะนุสสาเวสูง...๑

ตุสิตานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา นิมมานะระตี
เทวา สัททมะนุสสาเวสูง...๑

นิมมานะระตีนัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา
ปะระนิมมิตะวะสะวัตตี เทวา สัททมะนุสสาเวสูง...๑

ปะระนิมมิตะวะสะวัตตีนัง เทวานัง สัททัง
สุตฺวา พรัหมะกายิกา เทวา สัททมะนุสสาเวสูง

เอตัมภะคะวะตา พาราณะสียัง อิติปะตะเน
มิคะทาเย อะนุตตะรัง รัมมะจักกัง ปะวัตติตัง
อัปปะฏิวัตตียัง สะมะเณนะ วา พรัหมะเณนะ วา
เทเวนะ วา มาเรนะ วา พรัหมุณา วา เกนะจิ วา
โลกัสมินติ ฯ (หยุด)

อิติหะ เตะนะ ขะเณนะ เตะนะ มุหุตตะนะ ยาวะ
พรัหมะโลกา สัทโท อัปปุคคัจฉิ ฯ อะยฺญะจะ ทะสะ-
สะหฺสสี โลกะธาตุ สังกัมปิ สัมปะกัมปิ สัมปะเวธิ ฯ
อัปปะมาโณ จะ โอะฬาโร โอะภาโส โลเก ปาตุระโหสิ
อะติกกัมเมวะ เทวานัง เทวานุภาวัง ฯ

อะถะโข ภะคะวา อุทานัง อุทาเนสิ อัญญาสิ
วะตะ โภ โกณทัญญโณ อัญญาสิ วะตะ โภ
โกณทัญญโณติ ฯ

อิติหิทัง आयัสมะโต โกณทัญญัสสะ อัญญา-
โกณทัญญโณเตววะ นามัง อะโหสีติ ฯ

บทขัดัมมจักกัปปวัตตนสูตร (แปล)

พระตถาคตเจ้าได้ตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว เมื่อจะทรงประกาศธรรมที่ใคร ๆ ยังมิได้ให้เป็นไปในโลกให้เป็นไปโดยชอบ ได้ทรงแสดงอนุตตรธรรมจักรใดก่อน

ส่วนสุด ๒ อย่าง ข้อปฏิบัติอันเป็นสายกลาง และญาณ-ปัญญาอันรู้เห็นในอริยสัจทั้ง ๔ อย่างหมดจดที่พระองค์ทรงแสดงไว้ในธรรมจักรใด

เราทั้งหลายจงสวดธรรมจักรนั้น ที่พระองค์ผู้เป็นธรรม-ราชาได้ทรงแสดงแล้ว ปราภฏโดยชื่อว่า ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร อันเป็นพระสูตรที่ประกาศพระสัมมาสัมโพธิ-ญาณ อันพระสงฆ์สาวกของพระองค์ได้ร่ายกรองไว้โดยบาลีไวยากรณ์เถิด

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (แปล)

ข้าพเจ้าได้สดับมาแล้วอย่างนี้ :-

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ ป่าอิสิ-ปตนมฤคทายวัน ใกล้พระนครพาราณสี ณ ที่นั้นแล พระผู้-มีพระภาคเจ้าตรัสเรียกภิกษุปัญจวัคคีย์มาแล้วตรัสว่า ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ส่วนสุด ๒ อย่างนี้อันบรรพชิตไม่ควรเสพ คือ

๑. การหมกมุ่นอยู่ด้วยกามสุขในกามทั้งหลาย เป็นของเลว เป็นของชาวบ้าน เป็นของปุถุชน ไม่ประเสริฐ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์

๒. การทำความเดือดร้อนแก่ตน เป็นทุกข์ ไม่ประเสริฐ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์

ข้อปฏิบัติอันเป็นสายกลาง ไม่เข้าไปใกล้ส่วนสุด ๒ อย่างนี้ อันตถาคตได้ตรัสรู้แล้ว เป็นปฏิปทาก่อให้เกิดจักขุก่อให้เกิดญาณ เป็นไปเพื่อสงบระงับ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อการตรัสรู้ เพื่อนิพพาน

ก็ข้อปฏิบัติอันเป็นสายกลางอันตถาคตได้ตรัสรู้แล้ว เป็นปฏิปทาก่อให้เกิดจักขุ ก่อให้เกิดญาณ เป็นไปเพื่อสงบ ระวัง เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อการตรัสรู้ เพื่อนิพพานนั้นเป็น ไฉน?

คือ อริยมรรคอันประกอบด้วยองค์ ๘ นี้แหละ ซึ่งได้แก่ ความเห็นชอบ ความดำริชอบ วาจาชอบ การงานชอบ การ เลี้ยงชีพชอบ ความเพียรชอบ ความระลึกรู้ชอบ ความตั้งใจชอบ

ข้อปฏิบัติอันเป็นสายกลางนี้แลอันตถาคตได้ตรัสรู้แล้ว เป็นปฏิปทาก่อให้เกิดจักขุ ก่อให้เกิดญาณ เป็นไปเพื่อสงบ ระวัง เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อการตรัสรู้ เพื่อนิพพาน

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้เป็นทุกขอริยสัจ คือ แม้ความ เกิดก็เป็นทุกข์ แม้ความแก่ก็เป็นทุกข์ แม้ความตายก็เป็น ทุกข์ แม้ความเศร้าโศก ความร่ำไรรำพัน ความเสียใจ และ ความคับแค้นใจก็เป็นทุกข์ ความประสบสิ่งอันไม่เป็นที่รัก ก็เป็นทุกข์ ความพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รักก็เป็นทุกข์ ปรรณาสังขโตไม่ได้สิ่งนั้นก็เป็นทุกข์ โดยย่อ อุปาทานขันธ์ ๕ เป็นทุกข์

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้เป็นทุกขสมุทยอริยสัจ คือ ตัณหาอันทำให้เกิดอีก ประกอบด้วยความเพติดเพลิน และความกำหนัด มีปกติทำให้เพติดเพลินในอารมณ์นั้น ๆ ได้แก่ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้เป็นทุกขนิโรธอริยสัจ คือ ความดับด้วยการสำรอกโดยไม่เหลือแห่งตัณหานั้นแหละ ความ สละ ความวาง ความปล่อย ความไม่อาลัย

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้เป็นทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา อริยสัจ คือ อริยมรรคประกอบด้วยองค์ ๘ ประการนี้แล ได้แก่ ความเห็นชอบ ความดำริชอบ วาจาชอบ การงานชอบ การเลี้ยงชีพชอบ ความเพียรชอบ ความระลึกรู้ชอบ ความ ตั้งใจชอบ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง เกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า นี่ทุกขอริยสัจ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง เกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า ทุกขอริยสัจนั้นควรกำหนดรู้

ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง
เกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า
ทุกขอริยสังขารนั้นเรากำหนดรู้แล้ว

ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง
เกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า
นี่ทุกขสมุทยอริยสังขาร

ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง
เกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า
ทุกขสมุทยอริยสังขารนั้นควรละ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง
เกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า
ทุกขสมุทยอริยสังขารนั้นเราได้ละได้แล้ว

ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง
เกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า
นี่ทุกขนิโรธอริยสังขาร

ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง
เกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า
ทุกขนิโรธอริยสังขารนั้นควรกระทำให้แจ้ง

ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง
เกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า
ทุกขนิโรธอริยสังขารนั้นเราได้กระทำให้แจ้งแล้ว

ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง
เกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า
นี่ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสังขาร

ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง
เกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า
ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสังขารนั้นควรเจริญ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง
เกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า
ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสังขารนั้นเราได้เจริญแล้ว

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็ญาณทัสสนะ (ความรู้เห็น) ตาม
ความเป็นจริงของเราในอริยสังขาร ๔ ประการนี้ มีรอบ ๓ มี
อาการ ๑๒ อย่างนี้ยังไม่บริสุทธิ์เพียงพอ เราก็ยังไม่ยืนยัน
ว่า เป็นผู้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณในโลก พร้อมทั้ง
เทวโลก มารโลก พรหมโลก ในหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณ-
พราหมณ์ เทวดา และมนุษย์เพียงนั้น

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็เมื่อใด ญาณทัสสนะตามความเป็นจริงของเราในอริยสัจ ๔ ประการนี้ มีรอบ ๓ มีอาการ ๑๒ อย่างนี้บริสุทธิตีแล้ว เมื่อนั้น เราจึงยืนยันว่า เป็นผู้ตรัสรู้ อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณในโลก พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก ในหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ เทวดา และมนุษย์

ก็ญาณทัสสนะเกิดขึ้นแก่เราว่า ความหลุดพ้นของเรา ไม่กำเริบ ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสธัมมจักกัปปวัตตนสูตรนี้ ภิกษุปัญจวัคคีย์มีใจยินดี ต่างชื่นชมพระภาชิตของพระผู้มีพระภาคเจ้า

ก็เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไวยาकरणภาชิตนี้อยู่ ดวงตาเห็นธรรมอันปราศจากธุลี ปราศจากมลทิน ได้เกิดขึ้นแก่ท่านโกณฑัญญะว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งปวงล้วนมีความดับไปเป็นธรรมดา

ครั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประกาศธรรมจักรให้เป็นไปแล้ว พวกภุมมเทวดาได้ประกาศว่า นั้นธรรมจักรอันยอดเยี่ยม อันพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงให้เป็นไปแล้ว ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้พระนครพาราณสี อันสมณพราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใคร ๆ ในโลกให้หมุนกลับ (ปฏิเสธ) ไม่ได้

พวกเทพชั้นจาตุมหาราชได้ฟังเสียงของพวกภุมมเทวดาแล้ว...พวกเทพชั้นดาวดึงส์ได้ฟังเสียงของพวกเทพชั้นจาตุมหาราชแล้ว...พวกเทพชั้นยามาได้ฟังเสียงของพวกเทพชั้นดาวดึงส์แล้ว...พวกเทพชั้นดุสิตได้ฟังเสียงของพวกเทพชั้นยามาแล้ว...พวกเทพชั้นนิมมานรดีได้ฟังเสียงของพวกเทพชั้นดุสิตแล้ว...พวกเทพชั้นปรนิมมิตวสวัตดีได้ฟังเสียงของพวกเทพชั้นนิมมานรดีแล้ว...พวกเทพที่นับเนื่องในหมู่พรหมได้ฟังเสียงของพวกเทพชั้นปรนิมมิตวสวัตดีแล้ว ได้ประกาศว่า นั้นธรรมจักรอันยอดเยี่ยม อันพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงให้เป็นไปแล้ว ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้พระนครพาราณสี อันสมณพราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใคร ๆ ในโลกให้หมุนกลับ (ปฏิเสธ) ไม่ได้

เพียงครู่เดียวเท่านั้น เสียงป่าวประกาศได้กระจายขึ้น
ไปถึงพรหมโลกด้วยประการฉะนี้ ทั้งหมื่นโลกธาตุนี้ก็สั่น
สะเทือนเลื่อนลั่น ทั้งแสงสว่างอันเจิดจ้าหาประมาณมิได้ก็
ปรากฏในโลก ล่วงเทวานุภาพของเทวดาทั้งหลาย

ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเปล่งอุทานว่า ผู้เจริญ
ทั้งหลาย โภณฑัตถุญะได้รู้แล้วหนอ ผู้เจริญทั้งหลาย
โภณฑัตถุญะได้รู้แล้วหนอ เพราะเหตุนั้น คำว่า อัญญา-
โภณฑัตถุญะ นี้จึงได้เป็นชื่อของท่านโภณฑัตถุญะ ด้วยประการ
ฉะนี้แล

พระธรรมเทศนาของ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

ผู้ค้นพบวิชชาธรรมกาย

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๘

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ
(๓ หน)

เอวเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา พาราณสียํ วิหริติ
อิสิปตเน มิคทาเย ฯ ตตฺร โข ภควา ปญฺจวคฺคิเย ภิกฺขุ
อามนฺเตสึ ฯ

เทวเม ภิกฺขเว อนฺตา ปพฺพชิตน น เสวิตพุพา โย
จายํ กาเมสุ กามสุขัลลิกานุโยโค หิโน คมโม โปถุชฺชนิโก
อนริโย อนตฺถสฺสยฺหิโต โย จายํ อตฺตกิลมณานุโยโค
ทุกฺโข อนริโย อนตฺถสฺสยฺหิโต ฯ เอเต เต ภิกฺขเว อุโภ อนฺเต
อนุปคมฺม มชฺฌิมา ปฏฺธิปทา ตถาคเตน อภิสมฺพุทฺธา
จกฺขุกรณี ฌาณกรณี อุปสมาย อภิญฺญาय สมฺโพธาย
นิพฺพานาย สํวตฺตติ ฯ

กตมา จ สา ภิกฺขเว มชฺฌิมา ปฏฺธิปทา ตถาคเตน
อภิสมฺพุทฺธา จกฺขุกรณี ฌาณกรณี อุปสมาย อภิญฺญา

สมโพธาย นิพพานาย ส่วตตติ ฯ อยเมว อริโย อฏฺฐจฺกโก
มคฺโค ฯ เสยฺยถิํ ฯ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสํกปโป สมฺมาวาจา
สมฺมากมฺมฺนโต สมฺมาอาชีโว สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ
สมฺมาสมาธิ ฯ อย์ โข สา ภิกฺขเว มชฺฌิมา ปฏิปทา
ตถาคเตน อภิสมฺพุทฺธา จกฺขุกรณี ญาณกรณี อุปสมาย
อภิญฺญา สมโพธาย นิพพานาย ส่วตตติ ฯ

ส.ม. (บาลี) ๑๙/๑๖๖๔/๕๒๘

ณ บัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดงธรรมิกถา ในวันปณณรสี
ที่ ๑๕ ค่ำ ในเดือนยี่นี้ เป็นวันขึ้นปีใหม่ของทางสุริยคติ ผู้
เทศน์ก็ต้องดำริหาเรื่องที่จะต้องแสดงให้สมกับวันขึ้นปีใหม่
เป็นวันแรกและเป็นวันมงคลของพระพุทธศาสนิกชนทั้ง
หลาย วันนี้แหละถือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ เราจะอย่างไรจึง
จะเป็นคนดี เรื่องนี้เรื่องที่เป็นมงคลดีไม่ดั้นั้น พระองค์ทรง
รับสั่งยืนยันตัดสิน ตั้งแต่ปีใหม่นี้เราต้องตั้งใจเด็ดขาดลง
ไป สมกับที่พระองค์จอมปราชญ์แสดงมงคลว่า

อเสวนา จ พาลานํ ปณฺชิตานญฺจ เสวนา ปุชา จ
ปุชฌิยานํ เอตมฺมฺมงคลมุตฺตมํ เราต้องตัดสินใจเด็ดขาดลง
ไปว่า อเสวนา จ พาลานํ ไม่เสพสมาคมคบหากับคนพาลเด็ด

ขาดทีเดียว ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไปตั้งแต่ได้อรุณวันนี้ ไม่เสพ
คบหาสมาคมกับคนพาลเป็นเด็ดขาด จะเสพสมาคมคบหา
แต่บัณฑิตเท่านั้น จะบูชาสิ่งใดควรบูชา **บูชา จ ปุชฌิยานํ**
เอตํ วิกตฺตยํ ๓ ข้อนี้แหละเป็นมงคลอันสูงสุด คือ จะไม่
คบคนพาล คบแต่บัณฑิต บูชาแต่สิ่งใดควรบูชา ตั้งใจให้เด็ด
ขาดลงไปอย่างนี้ อย่าล่อลวงแล้ง ไม่เสพสมาคมกับคนพาลนะ
ในตัวของตัวเองมีหรือ ชีกทางโลกเป็นชีกของ โลก โกรธ
หลง นั้นเป็นเหตุของคนพาล เป็นเหตุให้เกิดพาล ชีกของ
ไม่โลก ไม่โกรธ ไม่หลง เป็นชีกของบัณฑิต เป็นเหตุให้เกิด
บัณฑิต บูชาสิ่งใดควรบูชา มั่นลงไปอย่างนี้นะ นี่วันขึ้นปีใหม่
เราต้องตั้งใจให้เด็ดขาดลงไปอย่างนี้ เมื่อเด็ดขาดลงไปดังนี้
ละก็ตัดสินใจว่าเราดีแน่ นี่วันขึ้นปีใหม่เราต้องตั้งใจให้เด็ด
ขาดลงไปอย่างนี้ เมื่อเด็ดขาดลงไปดังนี้ ไม่มีทุจริตไม่มีชั่ว
เข้าไปเจือปนเลย เป็นชีกบัณฑิตแท้ๆ เหตุนี้แล เมื่อเป็น
บัณฑิตแล้วสมควรจะฟังธรรมเทศนา

ในวันใหม่ปีใหม่ในทางสุริยคตินี้ พระจอมไตรอุบัติขึ้น
ในโลก ยังไม่ได้แสดงธรรมเทศนาแก่บุคคลใดบุคคลอื่นเลย
ได้แสดงปฐมเทศนาเป็นครั้งแรกโปรดพระปัญจวัคคีย์

วันนี้จะแสดงปฐมเทศนาที่พระองค์โปรดปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวันแคว้นเมืองพาราณสี บัดนี้เราจะฟังปฐมเทศนา ซึ่งเป็นธรรมอันลุ่มลึกสุขุมลึก ไม่ใช่ธรรมพอดิพอร้าย และธรรมนี้เป็นตำรับตำราของพุทธศาสนิกชนสืบต่อไปด้วย ไม่ใช่เป็นเพียงแต่ว่าเป็นปฐมเทศนาเท่านั้น เป็นตำรับตำราของพุทธศาสนิกชนทีเดียว ที่ผู้ปฏิบัติจะเอาตัวรอดได้ในธรรมวินัยของพระบรมศาสดา

เริ่มต้นแห่งปฐมเทศนาว่า **เอวมุเม สุตํ** นี่เป็นพระสูตรที่พระอานนท์เอามากล่าวปฎิญาณตนเพื่อให้พ้นจากความ เป็นสัพพัญญูว่าตัวไม่ได้รู้เอง เพราะได้ยินได้ฟังมาจากสำนักของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า **เอวํ อากาเรน** ด้วยอาการอย่างนี้ **เอกํ สมยํ** ในสมัยครั้งหนึ่ง สมเด็จพระผู้มีพระภาคผู้เป็นที่พึ่งของสัตว์โลกทั้งหลาย ทรงประทับสำราญอิริยาบถ ณ สำนักมคทายวัน แคว้นเมืองพาราณสี ครั้งนั้นพระองค์ทรงรับสั่งหาพระภิกษุปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ มา รับสั่งว่า

เทเวเม ภิกขเว อนุตตา ปพฺพชิตน น เสวิตพฺพพา ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ที่สุดทั้ง ๒ อย่างนี้นั้นอันบรรพชิตไม่ควรเสพ **โย จายํ กามะสุ กามสุขัลลิกานุโยโค** การประกอบตนให้

พัวพันด้วยกามในกามทั้งหลายนี้ใด **หิโน** เป็นของต่ำทราม **คมุโม** เป็นเหตุให้ตั้งบ้านเรือน **โปลูชฺชนิโก** เป็นคนมีกิเลสหนา **อนริโย** ไม่ไปจากข้าศึกคือกิเลสได้ **อนตฺตสยฺหิโต** ไม่เป็นประโยชน์ นี่คืออย่างหนึ่ง

โย จายํ อตฺตกิลมณฺณญโยโค ทุกฺโข อนริโย อนตฺตสยฺหิโต การประกอบความลำบากให้แก่ตนเปล่า กลับเป็นทุกข์แก่ผู้ประกอบด้วย ไม่ไปจากข้าศึกคือกิเลสได้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ นี้อย่างหนึ่ง เป็น ๒ อย่างนี้ กามสุขัลลิกานุโยค อตฺตกิลมณฺณญโยค นี่เป็นตัวกาม-สุขัลลิกานุโยค อตฺตกิลมณฺณญโยคที่เดียว

เอเต เต ภิกขเว อุโภ อนฺนเต อนุปคมฺม มชฺฌิมา ปฏิปทา ตถาคเตน อภิสมฺพุทฺธา ข้อปฏิบัติอันเป็นสายกลาง ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ข้อปฏิบัติเป็นกลาง ไม่แหวะเข้า ไกลซึ่งที่สุดทั้ง ๒ อย่างนี้นั้นนั้น อันพระตถาคตเจ้าได้ตรัสรู้ แล้วด้วยปัญญา ยิ่ง และทำความเข้าใจให้เป็นปกติเรียกว่า **จกฺขุกรณี ฌานกรณี สํวตฺตติ** ย่อมเป็นไปพร้อม **อุปสมาย** เพื่อความเข้าไปสงบระงับ **อภิณฺณาย** เพื่อความรู้ยิ่ง **สมโพธาย** เพื่อความรู้พร้อม

นิพพานาย เพื่อความดับสนิท กตมา จ สา ภิกขเว
มชฺฌิมา ปฏิปทา ตถาคเตน อภิสมฺพุทฺธา ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
ข้อปฏิบัติเป็นกลางนั้นที่พระตถาคตเจ้าตรัสรู้แล้ว
ด้วยปัญญาอันยิ่งเป็นไฉน อยเมว อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค
หนทางที่องค์ ๘ ประการไปจากข้าศึกคือกิเลสได้ เสียยถิที่
คือ สมฺมาทิฏฺฐิ ความเห็นชอบ สมฺมาสงฺกปโป ความ
ดำริชอบ สมฺมาวาจา กล่าววาจาชอบ สมฺมากมฺมโนโต
ทำการงานชอบ สมฺมาอาชีโว เลี้ยงชีพชอบ สมฺมาวาโยโม
ทำความเพียรชอบ สมฺมาสติ ระลึกรู้ชอบ สมฺมาสมาธิ ตั้งใจ
ชอบ นี้ประกอบด้วยองค์ ๘ ประการ

อโย โข สา ภิกขเว มชฺฌิมา ปฏิปทา ตถาคเตน
อภิสมฺพุทฺธา จกฺขุภณฺณิ ฌาณภณฺณิ อุปสมาย อภิญฺญาย
สมฺโพธาย นิพพานาย สํวตฺตติ อย่างนี้แหละ ภิกษุทั้งหลาย
อย่างนี้แหละข้อปฏิบัติอันเป็นกลางที่พระตถาคตเจ้าตรัสรู้
ด้วยปัญญาอันยิ่ง กระทำความเห็นให้เป็นปรกติ กระทำ
ความรู้ให้เป็นปรกติ ย่อมเป็นไปเพื่อความออกไปสงบระงับ
เพื่อความรู้ยิ่งรู้พร้อมซึ่งพระนิพพาน

นี่หลักประธานปฐมเทศนา ทรงรับสั่งใจความพระพุทธ-
ศาสนาบอกปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ โดยตรง ๆ ไม่มีวกไปทางใด
ทางหนึ่งเลย บอกตรง ๆ ที่เดียว แต่ว่าผู้ฟังพอเป็นวิสัยใจคอ
เป็นฝ่าย ขิปปาภิญฺญา เท่านั้นก็เข้าใจแล้วว่าธรรมของศาสดา
นี้ลึกลับจริง ถ้าว่าไม่เป็น ขิปปาภิญฺญา เป็น ทนฺธาภิญฺญา จะ
ต้องชี้แจงแสดงขยายออกไปอีก จึงจะเข้าใจปฐมเทศนา
พระองค์ทรงรับสั่งบอกพระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ว่า ที่สุดทั้ง ๒
อย่างนั้นอันบรรพชิตไม่ควรเสพ ที่สุด ๒ อย่างนั้นอะไร

เอาใจไปจรดในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในสัมผัส ที่
ชอบใจนั้นแหละ หรือยินดีรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่ชอบใจ
นั้นแลตัวกามสุขัลลิกานุโยค ถ้าว่าเอาไปจรดรูปนั้นเข้าแล้ว
จะเป็นอย่างไร ทุกฺโข เป็นทุกข์แก่ผู้เอาใจไปจรดนั้น หิโน
ถ้าเอาใจไปจรดเข้ารูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่ชอบใจนั้น
ใจต่ำ ไม่สูง ใจต่ำที่เดียว ใจมืดที่เดียว ไม่สว่าง เพราะเอา
ไปจรดกับอายที่ชอบใจ ที่มัวชัวเช่นนั้น ถ้าไปจรดที่มีดมน
ก็แสวงหาที่มีดที่เดียว ไม่ไปทางสว่างละ นั้นจะจับตัวได้
เอาใจเข้าจรดกับรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่ชอบใจ ชวนไป
ทางมืดเสียแล้ว ไม่ชวนไปทางสว่าง ปิดทางสว่างเสียแล้ว

เมื่อเป็นอย่างนั้นท่านจึงได้ยืนยัน **ทีโน** ตำทราไม่ไปทางนักปราชญ์ราชบัณฑิต ไปทางโลกไปทางปุถุชนคนพาลเสียแล้ว **ทีโน** ตำทราลงไปอย่างนี้, **คมุโม** ถ้าไปจรดมันเข้าไม่สะดวก ทำให้ต้องปลูกบ้านปลูกเรือนให้เหมาะเจาะมีฝารอบขอบชิดให้ดีจึงจะสมความปรารถนานั้น ไปเสียทางโน้นอีกแล้ว นั้นใจมันชักชวนเสียไปทางนั้นแล้ว นั้น **คมุโม**, **โปลูชชนิกโก** ก็หมักหมมสิ่งสมกิเลสให้หนาขึ้นทุกที ไม่บางสักทีหนึ่ง นั้นแหละ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เข้ามาๆๆ เป็นตึกร้านบ้านเรือนกันยกใหญ่เขียวคราวนี้ แน่นหนากันยกใหญ่เขียว, **อนริโย** ออกไม่ได้ ไม่ไปจากข้าศึกคือกิเลสได้ ไม่หลุดจากรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ไม่หลุดจากความยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ติดอยู่นั่นเอง

พระองค์ทรงรับสั่งว่า นี่ๆ พวกนี้กามสุขัลลิกานุโยค ไปจากข้าศึกคือกิเลสไม่ได้ ไปไม่ได้ทีเดียว **อนตถสญหิโต** แล้วเป็นอย่างไรบ้าง ไม่มีประโยชน์เลย ถ้ามคนแก่ดูก็ได้ ที่ครอบครองเรือนมาแล้ว ที่ติดอยู่ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสมาแล้ว ติดจนกระทั่งถึงแก่เฒ่าชรา ไปถามเถอะ ร้อยคนพันคนมายืนยัน บอกตรงทุกคน ทำไมจึงบอกตรงละ

แวงกำม^๑ เสียแล้วนะ บอกตรงซิ ถ้ายังไม่วางกำมยังกระมิดกระเมี้ยนอยู่ ยังจะนิยมชมชื่นอยู่ นั้นพระองค์ทรงรับสั่งว่า กามสุขัลลิกานุโยคไม่มีประโยชน์อะไร อย่าเข้าไปติด ถ้าเข้าไปติดแล้วไปไม่ได้

นั่นว่า **โย จาย อตตกิลมณานุโยโค ทุกโข** ประกอบความลำบากให้แก่ตนเปล่า ไร้ประโยชน์ นี่ **อตต-กิลมณานุโยโค** เป็นทุกข์แก่ผู้ประกอบ ไปจากข้าศึกคือกิเลสนั้นไม่ได้ไม่มีประโยชน์อีกเหมือนกัน อตตกิลมณานุโยคนั้นทำอย่างไร ประกอบความลำบากให้แก่ตน พวกประกอบความลำบากให้มันทำอย่างไร นอนหนาม ตากแดด ย่างไฟ ไม้เคาะหน้าแข้ง หาบทราย นี่พวกประพฤติดับกิเลส นอนหนาม ตากแดด ย่างไฟ ไม้เคาะหน้าแข้ง หาบทราย นอนหนาม หนามนั้นเจ็บเสีย ความสงัดยินดีก็หายไปได้ เข้าใจว่าหมดกิเลส เป็นทางหมดกิเลส ตากแดดละ เมื่อตากแดดแดดร้อนเข้าก็ไม่มีคามกำหนดยินดีเข้านะซิ เข้าใจว่ากิเลสดับแล้ว นั้นความเข้าใจของเขา เข้าใจอย่างนั้น ย่างไฟละ

^๑ คำว่า วางกำม ในที่นี้ใช้ในเชิงว่า ปล่อยวาง คือ ทอดธุระไม่เอาใจใส่ หรือ ไม่ซิงตืซิงเด่นอีกต่อไปแล้ว

ย่างไฟมาจากแดด แดดไม่สะดวกก็เอาไฟย่าง มาก่อไฟ ก่อไฟถ่าน อยู่ข้างบนเข้าให้ นอนบนกองไฟ นอนบนไฟย่าง นอนบนไฟ นอนข้างบนร้อนรุ่มเหมือนอย่างกับไฟย่างนั้น ได้ชื่อว่าย่างไฟ ไม้เคาะหน้าแข้งละ

มีความกำหนดยินดีขึ้นมาไม่รู้จะอย่างไร มันเดินก็ไม่ถนัดขาแข็งไปหมด ไม้เคาะหน้าแข้งเปกเข้าไปให้เจ็บ หาย ความกำหนดยินดีดับไป เอ้อ นี่ดีนี้ ได้อย่างทันอกทันใจ ที่หลังกำหนดยินดีเวลาไหนก็เอาไม้เคาะหน้าแข้งเปกๆ เข้าไปให้อย่างหนัก นี่ความกำหนดยินดีก็หายไป อย่างนี้เป็นหมู่เป็นพวกต้องทำเหมือนกัน เป็นหนทางดีทางถูกของเขา พวกไม้เคาะหน้าแข้ง หาบทราย หาบทราย เหนื่อยเต็มทีหมดความกำหนดยินดี ควายเปลี่ยวๆ ยังสยบเลย ถึงอย่างนั้น หาบทราย ไ้ทรายกองใหญ่ที่พวกอรรถกิลมณญโคประพฤติปฏิบัติอยู่นานเข้ามาอาศัย กองใหญ่ มหิมาทีเดียว หาบมาเอามากองเข้าไว้ หาบเข้ามากองไว้ใหญ่่มหิมา นั้นเพื่อจะทำลายกิเลส ดับกิเลส นี่เขาเรียกว่าอรรถกิลมณญโคทั้งนั้น ลักษณะอรรถกิลมณญโคมีมากมายหลายประการ ที่ผิดทางมรรคผล ปฏิบัติตนให้เหนื่อยเปล่า ไม่มีประโยชน์ นั้นแหละอรรถกิลมณญโคทั้งนั้น

ยินดีใน รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส อรรถกิลมณญโคเหมือนกัน เอาดีไม่ได้ เตือนร้อนรำไป นั้นอรรถกิลมณญโคเหมือนกัน อรรถกิลมณญโคเป็นอย่างไรละ ร่างกายทรุดโทรมไปตามกัน ฆ่าตัวเอง ทำลายกำลังตัวเอง ตัดแรงตัวเอง นี่มลายอวดว่าฉลาด นึกดูที เอ้อ เราไม่รู้เท่าทัน ถ้ารู้เท่าทันไม่ถึงขนาดนี้เลย เพราะไม่ได้ยินได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ ไม่ได้ฝึกฝนใจทางพระพุทธเจ้าเลย ความรู้ไม่เท่าทันจึงได้เป็นอรรถกิลมณญโคอยู่เช่นนี้ นี่เรียกว่า อรรถกิลมณญโค

๒ อย่างนี้ กามสุขัลลิกานุโยค อรรถกิลมณญโค เลิกเสีย ไม่เสพ อย่าเสพ อย่าเอาใจไปจรด อย่าเอาใจไปติดปล่อยทีเดียว ปล่อยเสียให้หมด เมื่อปล่อยแล้วเดินมัชฌิมาปฏิบัติ ขอบปฏิบัติอันเป็นกลาง ไม่แหว่งเข้าไปใกล้ซึ่งทางทั้ง ๒ อย่างนั้น อันพระตถาคตเจ้าตรัสรู้แล้วด้วยพระญาณอันยิ่ง นี่ข้อปฏิบัติเป็นกลางซึ่งเราควรรู้ กลางนี้ลึกซึ้งนัก ไม่มีใครรู้ใครเข้าใจกันเลย ธรรมที่เรียกว่าข้อปฏิบัติอันเป็นกลางนะ ปฏิบัติแปลว่าถึงเฉพาะซึ่งกลาง อะไรถึง ต้องเอาใจเข้าถึงซึ่งกลางซิ เอาใจเข้าไปถึงซึ่งกลาง กลางอยู่ตรงไหน กลางมีแห่งเดียวเท่านั้นแหละ

เมื่อเราเกิดมาเป็นมนุษย์ใจเราก็หยุดอยู่กลาง เมื่อเวลาเราจะหลับใจเราก็ต้องไปหยุดกลาง ผิดกลางหลับไม่ได้ ผิดกลางเกิดไม่ได้ ผิดกลางตายไม่ได้ ผิดกลางตื่นไม่ได้ ต้องเข้ากลางถูกกลางละก็เป็นเกิด เป็นหลับ เป็นตื่นกันทีเดียว อยู่ตรงไหน ในมนุษย์นี้มีแห่งเดียวเท่านั้น ศูนย์กลางกายมนุษย์ สะดือทะลุหลังซึ่งด้ายกลุ่มเส้นหนึ่งถึง ได้ระดับกรอบปรอททีเดียว สะดือทะลุหลังซึ่งด้ายกลุ่มเส้นหนึ่งถึง ขวาทะลุซ้ายซึ่งด้ายกลุ่มอีกเส้นหนึ่งอยู่ในระดับแค่นั้น ได้ระดับกันทีเดียว ได้ระดับกันเหมือนแม่น้ำทีเดียว ระดับน้ำหรือระดับปรอทแบบเดียวกัน เมื่อได้ระดับเช่นนั้นแล้ว ดึงทั้ง ๒ เส้น ข้างหน้าข้างหลังดึง ตรงกลางจรดกัน ตรงกลางจรดกันนั้นแหละเขาเรียกว่ากลางก๊ก ที่เส้นด้ายคาดกัน ไปนั้น กดลงไปนั้นกลางก๊ก กลางก๊กนั้นแหละถูกกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ไสบริสุทธ์ เท้าฟองไข่แดงของไก่ กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์นั้นแหละ แรกเรามาเกิด เอาใจหยุดอยู่ตรงนั้น ตายไปก็อยู่ตรงนั้น หลับก็ไปอยู่ตรงนั้น ตื่นก็ไปอยู่ตรงนั้น นั้นแหละเป็นที่ดับ ที่หลับ ที่ตื่น กลางแท้ๆ เทียว กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ไสบริสุทธ์ เท้าฟองไข่แดงของไก่ กลางนั้นแหละ ตรงกลางนั้นแหละ

ไปหยุดอยู่ที่ศูนย์กลางนั้นแหละได้ชื่อว่ามัชฌิมา มัชฌิมานะ พอหยุดก็หมดดี หมดชั่ว ไม่ดีไม่ชั่วกัน หยุดทีเดียว พอหยุดจัดเป็นบุญก็ได้ พอหยุดจัดเป็นบาปก็ได้ จัดเป็นดีก็ได้ ชั่วก็ได้ ไม่ได้ ต้องจัดเป็นกลาง ตรงนั้นแหละกลาง ใจหยุดก็เป็นกลางทีเดียว นี่ที่พระองค์ให้นัยไว้กับองค์อุลลัสว่า สมณะหยุด สมณะหยุด พระองค์ทรงเลี้ยวพระพักตร์มา สมณะหยุดแล้ว ท่านก็หยุด นี่ต้องเอาใจไปหยุดตรงนี้ หยุดตรงนั้นถูกมัชฌิมาปฏิบัติทีเดียว พอหยุดแล้วก็ตั้งใจอันนั้นที่หยุดนั้นอย่าให้กลับมาไม่หยุดอีกนะ ให้หยุดไปทำเดียนั้นแหละ พอหยุดแล้วก็ถามชื่อว่าหยุดลงไปแล้วยังตามอรรถกถาญาณุโยคมีไหม ยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ตัวรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ยินดีไหม ไม่มี นั่นกามสุขัลลิกานุโยคไม่มี ลำบากยากไร้ ประโยชน์ไม่มี หยุดตามปรกติ ของเขาไม่มี ทางเขาไม่มีแล้ว เมื่อไม่มีทางดังกล่าวแล้ว นี่ตรงนี้แหละที่พระองค์ทรงรับสั่งว่า **ตถาคเตน อภิสมฺพุทฺธา** พระตถาคตเจ้ารู้แล้วด้วยปัญญา ยิ่ง ตรงนี้แห่งเดียวเท่านั้น ตั้งต้นนี้แหละจนกระทั่งถึงพระอรหัตผล ที่นี้จะแสดงวิธีตรัสรู้เป็นอันดับไป ถ้า

ไม่แสดงตรงไม่รู้ ฟังปฐมเทศนาไม่ออกทีเดียว อะไรละ พอหยุดก็เข้าคืออะไร หยุดก็เข้านั้นละเขาเรียกใจ เป็นปรกติละ หยุดนิ่งอย่าขยับไป

หยุดนิ่งพอถูกส่วนเข้าเท่านั้นแหละ กลางของนิ่งนั้นแหละ จะไปเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เท้าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ บริสุทธิสันติตั้งกระจกคั่นช่องส่องเงาหน้า อยู่ในกลางหยุดกลางนิ่งนั้นแหละ กลางนั้นแหละ พอเข้าถึงกลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานก็หยุดนิ่งอยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานอีกแบบเดียวกัน พอถูกส่วนเข้าจะเข้าถึงดวงศีล เท้าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เหมือนกัน หยุดอยู่กลางดวงศีลอีก เข้าถูกส่วน เข้ากลางดวงศีลนั้นเองจะเข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธินั้นแหละ ดวงเท่ากัน พอถูกส่วนเข้าเท่านั้นจะเข้าถึงดวงปัญญา ดวงเท่ากัน หยุดอยู่กลางดวงปัญญานั้นแหละ พอถูกส่วนเข้าเท่านั้นแหละ เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะนั้นแหละ พอถูกส่วนเข้า เห็นกายมนุษย์ละเอียด เห็นแจ่ม

แปลกจริง กายนี้เราเคยฝันออกไป เวลาฝันมันออกไปเมื่อไม่ฝันมันอยู่ตรงนี้เองหรือ ให้เห็นแจ่มอยู่ในกลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ กลางตัวของตัวนั้น เห็นชัดเขียว อีกชั้นหนึ่งละนะ เข้ามาถึงนี้ละ นี่พระพุทธรเจ้าเดินอย่างนี้ พักอย่างนี้ทีเดียว เอา เราเดินเข้ามาชั้นหนึ่งแล้ว เข้ามาอีกชั้นหนึ่งแล้ว ต่อไปนี้ไม่ใช่หน้าที่ของกายมนุษย์หยาบละ เป็นหน้าที่ของกายมนุษย์ละเอียดทำไป

ใจกายมนุษย์ละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่เป็นกายมนุษย์ละเอียด แบบเดียวกันทีเดียว พอถูกส่วนก็เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หยุดอยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธิ ถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวงปัญญาแบบเดียวกัน เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงกายทิพย์ ที่นี้หมดหน้าที่ของกายมนุษย์ละเอียดไปแล้ว

ใจกายทิพย์หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางกายทิพย์อีก ถูกส่วน
เข้า เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หยุดอยู่กลางดวง
ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้า เห็นดวงศีล หยุดอยู่
กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้า เห็นดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวง
สมาธิ ถูกส่วนเข้า เห็นดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวงปัญญา
ถูกส่วนเข้า เห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ
ถูกส่วนเข้า เห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวง
วิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็เห็นกายทิพย์ละเอียด

ใจกายทิพย์ละเอียดหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางกายทิพย์
ละเอียดอีก ถูกส่วนเข้า เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน
แบบเดียวกัน หยุดอยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน
พอถูกส่วนเข้า เห็นดวงศีล ดวงเท่ากัน หยุดอยู่ศูนย์กลาง
ดวงศีล ถูกส่วนเข้า เห็นดวงสมาธิ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวง
สมาธิ ถูกส่วนเข้า เห็นดวงปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวง
ปัญญา ถูกส่วนเข้า เห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวง
วิมุตติ ถูกส่วนเข้า เห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่
ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้า เห็นกาย
รูปพรหม

ใจกายรูปพรหมหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้
เป็นกายรูปพรหม ถูกส่วนเข้า เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติ-
ปัฏฐาน หยุดศูนย์กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูก
ส่วนเข้า เห็นดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้า เห็น
ดวงสมาธิ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงสมาธิ ถูกส่วนเข้า เห็นดวง
ปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญา ถูกส่วนเข้า เห็นดวง
วิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้า เห็นดวง
วิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณ-
ทัสสนะ ถูกส่วนเข้า เห็นกายรูปพรหมละเอียด

ใจกายรูปพรหมละเอียดหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรม
ที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมละเอียด นี่เป็นกายที่ ๖ แล้ว พอ
ถูกส่วนเข้า เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หยุดอยู่ศูนย์กลาง
ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน พอถูกส่วนเข้า เห็นดวง
ศีล หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงศีล พอถูกส่วนเข้า เห็นดวงสมาธิ
หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงสมาธิ ถูกส่วนเข้า เห็นดวงปัญญา
หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญา ถูกส่วนเข้า เห็นดวงวิมุตติ
หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้า เห็นดวงวิมุตติ-
ญาณทัสสนะ หยุดกลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้า
เห็นกายอรูปพรหม

ใจกายอรุปรหมหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรุปรหม ถูกส่วนเข้า เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้า เห็นดวงศีล หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้า เห็นดวงสมาธิ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงสมาธิ ถูกส่วนเข้า เห็นดวงปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญา ถูกส่วนเข้า เห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้า เห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้า เห็นกายอรุปรหมละเอียด

หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรุปรหมละเอียด ถูกส่วนเข้า เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้า เห็นดวงศีล หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้า เห็นดวงสมาธิ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงสมาธิ ถูกส่วนเข้า เห็นดวงปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญา ถูกส่วนเข้า เห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้า เห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณ-

ทัสสนะ ถูกส่วนเข้า เห็นกายธรรม รูปเหมือนพระพุทธรูปปฏิมากรเกตุดอกบัวตูม ใสเป็นกระจกคั่นช่องส่องเงาหน้า หน้าตักโตเล็กตามส่วน ไม่ถึง ๕ วา ห้อยกว่า ๕ วา นี้เรียกว่ากายธรรม กายธรรมนี้เรียกว่าพุทธรัตตะ นี้พระพุทธรูปท่านตรัสรู้ได้ดังนี้

นี่ปฐมยามตรัสรู้เป็นพระพุทธรูปอย่างนี้ที่เดียว เป็นตัวพระพุทธรัตตะอย่างนี้ นี่พระพุทธรูปท่านตรัสรู้ขึ้นอย่างนี้ นี่ปฐมยามได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธรูปอย่างนี้ที่เดียว เป็นตัวพระพุทธรูปที่เดียว รูปเหมือนพระปฏิมากรเกตุดอกบัวตูม ใสเป็นกระจกคั่นช่องส่องเงา ที่ทำรูปไว้นี้แหละ นี่แหละตัวพระพุทธรูปที่เดียว แต่ว่ากายเป็นที่ ๙ กายที่ ๙ เป็นกายนอกภพไม่ใช่กายในภพ ทำให้รู้ว่าเป็นพระพุทธรูปก็ทำรูปไว้ทุกวัดทุกวาจะไม่รู้ว่าเป็นพระพุทธรูปอย่างไร ทำตำราไว้อย่างนี้ ก่อนเราเกิดมาเป็นไหน ๆ ก็ทำไว้อย่างนี้ ปราภฏอย่างนี้แหละตัวพระพุทธรูป พระพุทธรูปที่เดียว ตัวพุทธรัตตะที่เดียว อ้อ นี่เข้าถึงพุทธรัตตะเป็นพระพุทธรูปแล้ว

ที่ท่านรับรองว่า **ตถาคต อภิสมพุทฺธา ตถาคต** แปลว่า ตถาคต ธรรมกายนะ แต่ว่าธรรมกายนั้นท่านทรงรับสั่งว่า **ธมฺมกาโย อหํ อิติปิ** เราพระตถาคตผู้เป็นธรรมกาย **ตถาคตสฺส เหนฺ วาเสฏฺฐา อธิวณฺํ ธมฺมกาโย อิติปิ** คำว่า ธรรมกายนะตถาคตแท้ๆ ทรงรับสั่งอย่างนี้ เข้าถึงธรรมกายแล้วนี่ตถาคตทีเดียว รู้ขึ้นแล้ว เป็นขึ้นแล้ว ปราภุขึ้นแล้ว ต่อไปนี้เรามาเป็นธรรมกายดังนี้ รู้จักทางแล้ว ใจธรรมกายก็หยุดนิ่งที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ดวงธรรมของธรรมกายวัดผ่าเส้นศูนย์กลางเท่าหน้าตักธรรมกาย กลมรอบตัว ไสเกินกว่าไส

ใจธรรมกายก็หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย หยุดนิ่ง พอถูกส่วนถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เท่าดวงธรรมนั้น หยุดอยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล พอถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงสมาธิ หยุดนิ่งอยู่กลางดวงสมาธิ เห็นดวงปัญญา หยุดนิ่งอยู่กลางดวงปัญญา ก็เห็นดวงวิมุตติ หยุดนิ่งอยู่กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดนิ่งอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ

ถูกส่วนเข้าก็เห็นธรรมกายละเอียด หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา เกตุดอกบัวตูม ไสหนักขึ้นไป ธรรมกายหยาบเป็นพุทธรัตตะ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย วัดผ่าเส้นศูนย์กลางเท่าหน้าตักธรรมกาย เป็นธรรมรัตตะ ธรรมกายละเอียดอยู่ในกลางดวงธรรมรัตนะนั้นแหละเป็นสังฆรัตนะ ดังนี้ อยู่ในตัว ที่อื่นไม่มี ทุกคนมีอยู่ในตัวของตัว ผู้หญิงก็มีผู้ชายก็มี เช่นเดียวกันทุกคน นี่แหละพุทธรัตตะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ เมื่อรู้จักดังนี้ เมื่อท่านเป็นพระพุทธรเจ้าขึ้นเช่นนี้แล้ว นี่เป็นโคตรภูแล้ว ท่านก็สำเร็จขึ้นไปอีก ๘ ชั้น ท่านก็เป็นพระอรหันต์ไปอยู่กับพระพุทธรเจ้าทีเดียว

พอเป็นสัพพัญญูพุทธรเจ้า ก็ท่านเอาเรื่องนี้มาแสดงกับพระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ให้พระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ฟัง ท่านแสดงเรื่องของท่านว่า อันเราตถาคตเจ้าตรัสรู้แล้วด้วยปัญญาอันยิ่ง ท่านทำความเห็นเป็นปกติ เห็นอะไร ตาอะไร ตาพระพุทธรเจ้า ตาธรรมกาย มีตา ตาดีนัก เห็นด้วยตาธรรมกายนั้นแหละ **จกฺขุภณฺณี** ทำให้เห็นเป็นปกติ เห็นความจริงหมด **ญาณภณฺณี** กระทำความรู้ให้เป็นปกติญาณของท่าน

เมื่อท่านเป็นมนุษย์ ส่วนดวงวิญญาณของท่านก็เล็กเท่าดวงตาดำข้างในของท่าน เมื่อท่านขึ้นไปเป็นพระพุทธเจ้าแล้ว ตาของท่านก็มีเหมือนเราเช่นนี้ ตาธรรมกาย มีญาณของธรรมกาย มีดวงวิญญาณนั้นแหละกลับเป็นดวงญาณใหญ่โตมหึมา ใหญ่โตขึ้น ดวงใสเท่าดวงตาดำข้างในแหละ ที่มีความรู้อยู่ในใจนี้แหละเขาเรียกว่าดวงวิญญาณ พอไปเป็นธรรมกายเข้าแล้วกลับเป็นดวงญาณที่เดียว วัดผ่าเส้นศูนย์กลางเท่าหน้าตักธรรมกาย ดวงญาณเท่าหน้าตักธรรมกาย นั้นแหละเรียกว่า **จกขุกรณี** เห็นเป็นปกติ เห็นด้วยตาธรรมกาย เห็นอะไร เห็นเบญจขันธ์ทั้ง ๕ ในมนุษย์โลกนี้ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณของมนุษย์ ของมนุษย์ละเอียด รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ของกายทิพย์ ของกายทิพย์ละเอียด เห็นรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ของกายรูปพรหม รูปพรหมละเอียด อรูปพรหม อรูปพรหมละเอียด เห็นเบญจขันธ์ทั้ง ๕ ของ ๘ กายนี้ เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เห็นจริง เห็นด้วยตาธรรมกาย เห็นไม่เที่ยงจริง ๆ เห็นจริงอย่างนี้ ตามมนุษย์เห็นไม่ได้ ตา ๘ กายในภพนี้เห็นไม่ได้ กายมนุษย์ก็ไม่เห็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

กายมนุษย์ละเอียดก็ไม่เห็น กายทิพย์ก็ไม่เห็น กายทิพย์ละเอียดก็ไม่เห็น กายรูปพรหมก็ไม่เห็น กายรูปพรหมละเอียดก็ไม่เห็น อรูปพรหมก็ไม่เห็น อรูปพรหมละเอียดก็ไม่เห็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เห็นไม่ได้ ตามันไม่ดี ตามันไม่ถึงขั้นที่จะได้เห็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ทำไม่ไม่ถึงขนาดเล่า ก็มันชั้นสมณะนี้ กายมนุษย์ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด นี่มันชั้นสมณะ แต่อรูปฌานเท่านั้น เลยไปไม่ได้ พอถึงกายธรรมมันชั้นวิปัสสนา ตาพระพุทธเจ้าท่านก็เห็นเบญจขันธ์ ทั้ง ๕ เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แท้ ๆ เห็นจริง ๆ จัง ๆ อย่างนั้นละเห็นแท้ที่เดียว เห็นชัด ๆ ไม่ได้เห็นด้วยตาภายในภพ เห็นด้วยตาธรรมกาย รู้ด้วยญาณธรรมกาย เห็นด้วยตาพระพุทธเจ้า รู้ด้วยญาณพระพุทธเจ้า เห็นอย่างนี้แหละเห็นด้วยตาของพระตถาคตเจ้า รู้ด้วยญาณของพระตถาคตเจ้า ธรรมกายนั้นเป็นตัวของพระตถาคตเจ้าที่เดียว ไม่ใช่อื่น เห็นชัดอย่างนี้แหละ เห็นอย่างนี้แหละเขาเรียกวิปัสสนา เห็นเบญจขันธ์ทั้ง ๕ เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

เห็นเป็นอนิจจังนะเห็นอย่างไร เห็นตั้งแต่กายมนุษย์เกิด กายมนุษย์เกิดไม่อยู่ที่ เกิดเรื่อย ๆ เกิดรีบ ๆ เหมือนไฟจุดอยู่ มีไส้ มีน้ำมัน มีตะเกียง จุดมันก็ลุกโพล่ง เราเข้าใจว่าไฟดวงนั้นเป็นอย่างนั้นแหละ ใจกายมนุษย์มันก็เป็นอย่างนั้นแหละ แต่ตาธรรมกายไม่เห็นอย่างนั้น เห็นไฟเก่าหมดไปไฟใหม่เดินเรื่อยขึ้นมา ไฟเก่าหมดไปไฟใหม่เดินเรื่อยขึ้นมา แล้วก็เอามือคลำดูข้างบนก็รู้ ร้อนวูบ ๆ ๆ ๆ ไป อ้อไฟใหม่เกิดเรื่อย กายมนุษย์นี้ก็เช่นเดียวกัน ใจเก่าตายไป ใจใหม่เกิดเรื่อย หนูไม่ได้หยุดเหมือนไฟ เหมือนดวงไฟอย่างนั้นแหละ ไม่ขาดสาย มันเกิดหนูอย่างนั้น นั่นเห็นขนาดนั้น เห็นเกิดเห็นตายเรื่อย เกิดแล้วก็ตายไป เกิดแล้วก็ตายไป ไม่มีหยุดละ เหมือนกันหมดทั้งสากลโลก เห็นทีเดียวว่ามีแต่เกิดกับดับ

ขงฺกัณฺณจิ สมุทฺยธมฺมํ สพฺพหนฺตํ นิโรธธมฺมํ สิ่งทั้งปวงมีความเกิดเป็นธรรมดา ย่อมมีความเกิดเสมอ สิ่งทั้งปวงมีเกิดเสมอ มีความดับเสมอ มีเกิดกับดับ ๒ อย่างเท่านั้นหมดทั้งสากลโลก เห็นด้วยตาธรรมกาย รู้ด้วยญาณธรรมกายจริง ๆ อย่างนี้ นี่ทำวิปัสสนาเห็นจริงเห็นแจ้งอย่างนี้

ชั้น ๕ อายุตนะ ๑๒ ก็แบบเดียวกัน **โส สมุปาทยธมฺมํ** เห็นตลอดชั้น ๕ อายุตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรี ๒๒ อริยสัจ ๔ ปฏิจจสมุปบาทธรรม ๘ ดวงนี้เห็นตลอดหมด เห็นจริงเห็นแจ้งทีเดียว เห็นด้วยตาธรรมกาย รู้ด้วยญาณธรรมกาย รู้ชัดอย่างนี้ นี่เรียกว่า **สํวตฺตติ** ย่อมเป็นด้วยพร้อม **อุปสมาย** เพื่อความสงบ เมื่อเห็นเช่นนั้นแล้ว ความยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสไม่มี สงบหมด หายไปหมด เจียบจีเชียว ที่ยินดีถอนไม่ออก เจียบจีเชียว **อภิณฺณาย** รู้ยิ่งทุกสิ่งทุกอย่าง **สมโพธาย** รู้พร้อมรู้จริงทุกสิ่งทุกอย่าง **นิพฺพานาย** ดับหมด รากะ โทสะ โมหะ ดับหมด ปราภฏอย่างนี้ ดังความจริงอย่างนี้ นี่ที่ไปถึงพระตถาคตเจ้าอย่างนี้ ไปถึงธรรมกายเช่นนี้ ไม่ได้ไปทางอื่นเลย ไปทางปฐมมรรค ไปกลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ

ดวงศีลคืออะไร ดวงศีลนะคือ สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว อริยมรรค ๓ องค์นั้นเรียกว่าดวงศีล ดวงสมาธิ สัมมาวาจาโม สัมมาสติ สัมมาสมาธิ อริยมรรคอีก ๓ องค์ ดวงปัญญา สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปो เป็น ๘ องค์ใน

อริยมรรคนั้นทั้งสิ้นอยู่ในนั้น จึงได้เข้าถึงธรรมกายนี้ได้ ถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังขรัตนะ แท้ๆ นี่แหละให้ แน่วแน่งไว

เราก็เกิดมาประสบพบพระพุทธศาสนา พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังขรัตนะ ไม่ได้ ถึงตัวจริงของศาสนาไม่ได้ มี ตัวจริงศาสนา นี่แก่นศาสนา อยู่ในตัวของเราเป็นลำดับของ กายเข้าไป อย่าไปทางอื่นนะ ไม่ได้ ต้องไปทางหยุดทางเดียว จะยุ่งยากอย่างหนึ่งอย่างใดเข้าให้ถึง หยุดให้ถูกส่วน หยุด ให้เข้ากลาง หยุดให้ถูกเป้าหมายใจดำของพระพุทธศาสนา ทำตามที่พระองค์รับสั่งไว้ในปฐมเทศนา ให้แน่อนอย่างนี้ จะได้เข้าถึงตัวจริงเช่นนี้ ถ้าเข้าถึงตัวจริงเช่นนี้แล้วก็พึงรู้ อ้อ ที่แสดงมานี้ เว้นเสียจากที่สุดทั้ง ๒ สิ่ง ไม่เสพที่สุดทั้ง ๒ นั้น เดินตามมัชฌิมาปฏิปทา ไปทาง ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ไปเป็นลำดับนั้นจึงเข้าถึง ตรัสรู้เป็น พระพุทธเจ้า เป็นตถาคตเจ้าแท้ๆ ดังที่ได้แสดงมานี้ตั้งแต่ ต้นจนอวสานนี้ ผู้มีปรีชาญาณมนสิการกำหนดไว้ในใจ ทุกคนทุกถ้วนหน้า

วันนี้เป็นวันปีใหม่ ได้แสดงปฐมเทศนา พระองค์ทรง ตรัสเทศนาเป็นเบื้องต้น เป็นทีแรกเรียกว่าปฐมเทศนา พอ เป็นเครื่องประดับประดาฉลองศรัทธา ประดับสติปัญญา คุณสมบัติของท่านพุทธบริษัท คฤหัสถ์บรรพชิตบรรดามา สโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า ว่าเราท่านทั้งหลาย ผู้เป็น เมธีมีปัญญาต้องการสิ่งที่เป็นมงคล ต้องการความเจริญแล้ว ตั้งใจให้แน่วแน่ ให้ถึงพระรัตนตรัย วันนี้เป็นวันใหม่ ชั่วร้าย ด้วยกายวาจาใจตัดขาด อย่ากระทำ ทำใจให้หยุดให้ถูกเป้า หมายใจดำทางพระพุทธศาสนาที่ได้ชี้แจงแสดงมา มนุษย์ แท้ๆ ถึงจะไม่เข้าใจอย่างดี มนุษย์ธรรมดาเห็นจะดีกว่า ค้างคาวแน่ ฟังเทศน์เอาบุญกัน ไม่ฟังเทศน์เอาเรื่องเอาราว กัน คนแก่คนเฒ่าเป็นอย่างนั้น คนที่สนใจฟังธรรมจริง ๆ เรียนธรรมจริง ๆ รู้ธรรมจริง ๆ เป็นอีกพวกหนึ่ง ต้องเรียน เอาเรื่องเอาราวกันจริง ๆ จึงจะปฏิบัติธรรมกันในพระพุท- ศาสนาได้ ดังนี้

ที่ชี้แจงแสดงมานี้เป็นตำรับตำราแน่นอนในทางพระ-
พุทธศาสนา ตามวาระพระบาลีคือความเป็นสยามภาษาตาม
มตยาธิบายพอสมควรแก่เวลา **นตฺถิ เม สรณํ อญฺณํ**
สิ่งอื่นไม่ใช่ที่พึ่งอันประเสริฐของเราท่านทั้งหลาย **สรณํ**
เม รตนตฺตยํ พระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของเรา
ท่านทั้งหลาย **เอเตน สจุจฺจฺเชน** ด้วยอำนาจความสัตย์
ที่ได้อ้างธรรมปฏิบัติมาตั้งแต่ต้นจนอวสานนี้ **สทา โสตถิ**
ภวนฺตุ เต ขอความสุขสวัสดีจงบังเกิดแก่ท่านทั้งหลาย
บรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจง
แสดงมาพอสมควรแก่เวลา ขอสมมติธรรมิกถาโดยอรรถ-
นิยมความเพียงเท่านี้

เภาวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

ทบทวนโอวาท

เรื่องสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

ความสำคัญของบทสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

บทสวดธรรมจักรสำคัญนะ หลังจากที่พระสัมมา-
สัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมใหม่ ๆ พระองค์ทรงเล็งเห็นว่าเอา
หมวดธรรมไหนใน ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นธ เพื่อจะมาโปรด
ปัญจวัคคีย์อุปัฏฐากเก่าตอนสมัยที่พระองค์ทรงบำเพ็ญ
ทุกรกิริยา ซึ่งพระองค์ทรงเลือกบทนี้

ดังนั้น..ธัมมจักกัปปวัตตนสูตรจึงเป็นประดุจหัวขบวน
จักร นอกนั้นเป็นโบกี้ คือ ต้อง ๑ ก่อนถึงจะไป ๘๔,๐๐๐
เพราะฉะนั้น..ใครสวดบทนี้ได้ ได้บุญมาก ๆ เลย เสมือน
เป็นประดุจผู้ที่อยู่ในยุคนั้น นั่งต่อหน้าพระพักตร์ของพระ-
สัมมาสัมพุทธเจ้าหลังจากที่พระองค์ตรัสรู้เป็นพระสัมมา-
สัมพุทธเจ้าใหม่ ๆ ซึ่งบทสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรนี้เป็น
คำสั่งสอนของผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานแล้ว จึงจะได้คำเหล่านี้มา

ซึ่งไม่ใช่ถ้อยคำนั้น..ใครได้สวดให้จิตใจเกิด สวดเกิด
ประเสริฐนัก ปลื้มเกิดประเสริฐนัก ท่องเกิดประเสริฐนัก

เพราะแต่ละคำ..เอาประเทศมาตีค่าไม่ได้เลย ไม่ใช่
แค่ค่าควรเมือง แต่ละคำคุณค่าเกินเมือง อีกทั้งแต่ละ
ประโยคมีคุณค่ามากกว่าเมืองหรือประเทศทั้งหลาย **เพราะ**
ทรัพย์ทั้งประเทศยังทำให้หลุดพ้นจากกิเลสไม่ได้ แต่
บทสวดนี้..แต่ละคำทำให้หลุดพ้นจากการครอบงำของ
พญามารได้

ใครสวดบุญจะเกิด อีกทั้ง **“ทิพยสมบัติ”** บนเทวโลก
ก็จะเกิดขึ้น เป็นบุญติดตัวเราไป เพราะบุญเป็นบ่อเกิดแห่ง
สมบัติทั้งหลาย อีกทั้งเสียงเราจะไพเราะ ชาวสวรรค์จะหยุด
ฟังเลย ชาวสวรรค์จะอนุโมทนาสาธุการ เพราะเป็น
ปฐมเทศนาที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเปล่งเสียงออกมา
จากพระโอษฐ์ ใครได้ยินถือว่ามีบุญมาก ใครได้สวดก็ยังมี
บุญมาก

เนื้อหาที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์โปรดปัญจวัคคีย์
ไม่ธรรมดาเลย ไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นี้องค์
เดียวที่เทศน์ทางสายกลาง แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุก ๆ

พระองค์ล้วนเทศน์บทนี้ทั้งสิ้น แต่จะเทศน์โปรดใครนั้นอีก
เรื่องหนึ่ง

สิ่งนี้ไม่ใช่ของพอดีพอร้าย อีกทั้งยังมีหัตถ์จรรย เพราะ
กว่าที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะแสดงธรรมบทนี้ได้ พระองค์
ต้องสร้างบารมีถึง ๒๐ อสงไขยกับแสนมหากัปเลยทีเดียว
เราจึงต้องมาทบทวนให้มนุษย์และเทวดาทั้งหลายได้ฟัง
เพราะกว่าจะได้บทนี้มา พญามารกันหนักกันหนาให้ท่านยึด
เวลาตั้ง ๒๐ อสงไขยกับแสนมหากัป ซึ่งกว่าท่านจะแสดง
บทนี้ได้ ท่านต้องสละอวัยวะ ชีวิต ควักลูกนัยน์ตา สละราช-
สมบัติและทรัพย์ต่าง ๆ เยอะแยะมากมายแบบนับไม่ถ้วน
รวมกัน ๒๐ อสงไขยแสนมหากัป ดังนั้นพญามารจึงกลัวบท
นี้มากเลย และในที่สุดท่านอัญญาโกณฑัญญะก็บรรลุธรรม

การจะเป็นพระบรมศาสดาได้สมบูรณ์ก็ต้องมีพระ-
สาวก การมีพระสาวกได้..ก็ด้วยธรรมบทแรก คือ **“อัมม-
จักกัปปวัตตนสูตร”** เพราะการเป็นพระบรมศาสดาได้ต้อง
มีนักเรียน และต้องเป็นนักเรียนดีเด่นด้วย คือ ต้องบรรลุ
ธรรมตาม

ดังนั้น..ใครสาธยายบทนี้จะได้รับบรรลุธรรมอย่างรวดเร็ว
แค่รอฟังธรรมบทนี้ปุ๊บก็บรรลุธรรมเลย ให้สาธยายไป
เรื่อย ๆ สวดไปเรื่อย ๆ เดี่ยวปั๊บ..เข้าถึงธรรมเลย

อย่าง **“อุปกาธิวก”** ได้พบพระพุทธเจ้าเป็นคนแรก
หลังจากพระองค์ตรัสรู้ อีกทั้งยังได้เห็นพระรัศมีของ
พระองค์ด้วยก็จริง แต่เขาไม่ได้ฟังธรรม เขาจึงได้แต่ชื่นชม
แล้วก็แลบลิ้นจากไป แสดงว่า..แค่เห็นอย่างเดียวไม่พอ ต้อง
ได้ฟังธรรมด้วยจึงจะบรรลุธรรมได้

ดังนั้น..ธรรมบทนี้จึงสำคัญ มีอานิสงส์ทำให้ความเป็น
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งปัญญาธิกะ สัทธาธิกะ วิริยาธิกะ
บริบูรณ

ความสำคัญของการมาสวด ที่หน้าพระมหาธรรมกายเจดีย์

เราต้องสวดไปด้วยใจที่ปลื้มปิติในกระแสนแห่งบุญ
และให้มาสวดที่พระมหาธรรมกายเจดีย์ เพราะที่ตรงนั้นมี
ความศักดิ์สิทธิ์ สำคัญมาก และเป็นจุดที่สว่างที่สุด เพราะ
ผู้สวดจะไปเชื่อมสายบุญกับพระพุทธเจ้าล้านพระองค์

สวด ๑ จบก็มีสายบุญเชื่อมกับพระพุทธเจ้าล้าน
พระองค์ สวด ๒ จบก็คูณเข้าไป ไม่ธรรมดาหรอก ซึ่งพระ
ต้องเป็นผู้นำสวด และไม่ว่าผู้มีบุญท่านไหนเป็นผู้นำสวด
ต่อไปจะได้เป็นผู้นำด้วยอานุภาพแห่งบุญนี้

ที่ตรงนั้น..กระแสนแห่งบุญไหลเชื่อมตลอดช่วงการ
สวดต่อเนื่องเป็นสายเลย เชื่อมกับพระพุทธเจ้าทั้งล้าน
พระองค์ ธาตุแห่งความบริสุทธิ์จะเข้ามาสู่ตัวเรา สำคัญนะ..
บทนี้มารักกันนักกันหนาเลยทีเดีย

สวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรแล้วจะทำให้เข้าถึงธรรม
ด้วยใจที่ใสสบาย แล้วเดี่ยวกระแสโลกจะพลิกเลย

ยิ่งถ้าสวดรวมกันเยอะๆ ยิ่งมีพลัง จิตจะถูกกลั่นให้ใส ให้สะอาดยิ่งๆ ขึ้นไป ซึ่งถ้าใจบริสุทธิ์ ธาตุบริสุทธิ์ที่อยู่รอบ กายก็จะมารวมกัน เป็นพลังมวลแห่งความบริสุทธิ์ที่จะสร้าง สิ่งดีๆ ให้บังเกิดขึ้นแก่โลก และจะทำให้ดิน อากาศ ไฟ ทุก อย่างสมบูรณ์ขึ้น โดยกระแสธาตุแห่งความบริสุทธิ์จะไป ปรับสภาพดิน อากาศ ไฟ จากที่แปรปรวนให้กลับเข้าสู่ สภาวะปกติและดีขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งศีลธรรมก็จะหวนคืน กลับมาสู่จิตใจมวลมนุษยชาติและสรรพสัตว์ทั้งหลาย

ที่ตรงนั้นเป็นจุดศูนย์กลางที่สว่างมากๆ ถ้าจิตเรา ละเอียดจะเห็นความสำคัญของคำว่า “สำคัญ” มากเพิ่มขึ้น ซึ่งความเข้าใจของเราตอนนี้มีแค่ระดับผิวๆ แต่ถ้าจิตเรา ละเอียดจะมีความเข้าใจเพิ่มขึ้น ถ้าเข้าใจตรงนี้..ก็จะเป็น แรงบันดาลใจในการสวด เพราะยิ่งสวด ใจยิ่งสว่าง จิตยิ่ง บริสุทธิ์ กลิ่นศีลกลิ่นธรรมก็จะออก เกิดเป็นกระแสคลื่น แห่งความบริสุทธิ์ ยิ่งสวดไปเรื่อยๆ กายจะเบา ใจจะเบา จิต จะยิ่งบริสุทธิ์ ซึ่งเทวดาจะชอบอยู่ใกล้ผู้ที่บริสุทธิ์

ยิ่งสวด..ยิ่งทำให้จิตเป็นสมาธิ จะมีกระแสความบริสุทธิ์ เกิดขึ้น **ยิ่งมาสวดกันเยอะๆ กระแสแห่งความบริสุทธิ์ก็**

ยิ่งมาก แล้วเดี๋ยวปัญหาต่างๆ จะหมดไปเอง เพราะใน เวลานี้สิ่งสำคัญก็คือ “บุญ” บุญสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร นี่แหละสำคัญเลย จะช่วยทำให้ทุกอย่างดีขึ้นได้

วิธีการสวดอย่างถูกหลักวิชา

เมื่อมาสวดก็ต้องทำให้ถูกหลักวิชา ให้ได้ทั้งปริมาณ และคุณภาพ ให้มีความสุข มีความบริสุทธิ์ มีความปลื้ม จะได้เป็นแรงบันดาลใจให้มาสวดกันเพิ่มขึ้น เพื่อจะได้มีความสุขเพิ่มขึ้น มีความบริสุทธิ์เพิ่มขึ้น มีความปลื้มเพิ่มขึ้น มีบุญเพิ่มขึ้น ขนาด “สวดมนต์จนเห็นธรรม”

การสวด..ถ้าสวดจนนี้ยังไม่ปลื้ม..ก็สวดต่อไปจนกว่าจะปลื้ม คือ ให้ยิ่งสวดยิ่งปลื้ม ถ้าจำอะไรไม่ได้ก็ให้จำคำว่า **“พระมหาธรรมกายเจดีย์ พระมหาเจดีย์พระพุทธเจ้าล้านพระองค์สำคัญมาก”**

การสวด..ต้องปลื้ม และมีความสุขความบริสุทธิ์ทุกจบ คือ ต้องปลื้มตั้งแต่คำแรกของบทซัด คือคำว่า.. **“อะนุตตะรัง”** ไล่เรื่อยไปเลย ไม่ใช่สวดแรงๆ เพื่อจะเอาเป้า ต้องทำให้ถูกหลักวิชา ที่เราไปสวดเพื่อไปบูชาพระพุทธเจ้าล้านพระองค์ และบูชาธรรมพระเดชพระคุณหลวงปู่ ต้องปลื้มทุกจบนะ

อานิสงส์ที่เกิดขึ้น

จากการสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

บทสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร แต่ละตัวอักษรเป็นสมบัติ ซึ่งเขาเรียกว่า **“อริยทรัพย์”** คือ ทรัพย์ที่จะทำให้เป็นพระอริยเจ้า แต่ละคำกลั่นออกมาจากใจที่บริสุทธิ์ หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะซึ่งเป็นสิ่งที่หลุดพ้นได้ยากของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ฉะนั้น..เราต้องสวดให้ได้ เพราะแต่ละคำเป็นทรัพย์ทั้งสิ้น

การที่เราสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร เหมือนเราดื่มกิน ถ้อยคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะได้รสแห่งธรรมของพระองค์ ซึ่งต้องดื่มกินด้วยใจที่ใสสะอาดบริสุทธิ์ แล้วจะเกิดปีติสุขท่วมท้นล้นใจ บุญใหญ่จะเกิดขึ้น และมหาสมบัติ คือ **“อริยทรัพย์”** จะเกิดขึ้น เป็นสุดยอดยิ่งกว่า มนุษย์สมบัติ ทิพยสมบัติ ซึ่งก็คือ **“นิพพานสมบัติ”**

ดังนั้น..อย่าปล่อยให้หลุดแม้สักคำ แม้ตัวอักษรเดียว เพราะกว่าจะได้คำหนึ่งต้องร่ายยาวนานถึง ๒๐ อสงไขยเศษแสนมหากัป บวกไปอีก ๒,๕๐๐๐ กว่าปี เพราะแค่เห็นตัวอักษรก็เป็นบุญตา เมื่ออ่านก็เป็นบุญใจ ถ้าท่องได้ก็เป็นบุญทั้งหมดทั้งตัวและหัวใจ บุญจะท่วมท้นทุกชุมชนทุกส่วนของกายทั้งภายนอกและภายใน ทั้งกายหยาบ กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรุปรหม กายธรรม ปูนเลย...

ใครสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรได้ บุญจะท่วมใจ ล้นเหือก ฟัน ปากชาติต่อไปจะสวย สะอาด มีกลิ่นศีลกลิ่นธรรมหอมหวานทวนลม ทั้งเนื้อทั้งตัวจะเป็นสมบัติเรียกว่า **“รูปสมบัติ”**

เทวดาเขาเห็นเพชรพลอยในโลกมนุษย์เขายังเฉย ๆ แต่จะเล็งแลผู้ที่สวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร เพราะแต่ละคำสว่างยิ่งกว่าถ้อยเพชรถ้อยพลอย ม้อบ ๆ แม็บ ๆ เป็นคำที่มีคุณค่าและเป็นรัตนะอันเลิศ

การสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรนั้น จะทำให้บุญเกิดขึ้นมาก บุญไม่ใช่แค่สะกดว่า..บอ-อุ-ยอ..บุญนะ บุญเป็นสาย

เลย สายบุญเกิดขึ้นภายในตัว จะเห็นใสเป็นสายเลย และบุญนี้..จะเป็นบ่อเกิดแห่งสมบัติทั้งหลาย ทั้งมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ

ยิ่งมาสวดเยอะ..ยิ่งได้บุญเยอะ และเหมือนสวดอยู่บนกองสมบัติจริง ๆ เพราะเราประกอบเหตุในการสร้างบุญ ซึ่งบุญนี้จะส่งไปในเทวโลกและในเมืองมนุษย์ เป็นบ่อเกิดแห่งโลกียทรัพย์และอริยทรัพย์ อย่างคำว่า..ให้นึกถึงบุญนั้น ไม่ใช่แค่คำสวยหรู แต่เพียงแค่นึกถึงก็มาเลย บุญมาเป็นสายเลย...

เพราะฉะนั้น..สวดไปก็ให้ทำใจสบาย ๆ ทุกจบมีความสำคัญ เดี่ยวจะเห็นธรรมะอย่างง่าย ๆ ซึ่งโอกาสแบบนี้ไม่ได้เกิดขึ้นง่าย ๆ นะ สวดไปเรื่อย ๆ เดี่ยวจะรวยทั้งทรัพย์ภายในและทรัพย์ภายนอก

ไม่ว่าใครจะมาสวดก็ได้นะ ต้องเฉพาะ **“ผู้มีบุญ”** ผู้มีบุญมีบารมีมากถึงจะมาสวดบทนี้ได้ ให้ลองคิดดูสิ คน ๗,๐๐๐ กว่าล้านคนทั่วโลก เกิดเป็นชาวพุทธแค่กระจุกเดียว แต่มีโอกาสได้มาสวดแค่กระจุ๊ดเดียวเท่านั้น ดังนั้น..ผู้ที่มาได้

จึงเป็นผู้มีบุญมาก เป็นผู้ที่ได้กล่าวสาธยายธรรมบทแรกของ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นหนึ่งในไม่กี่คนบนโลก ดังนั้น..ไป
ชักชวนกันมาสวดเยอะๆ นะ **“สำคัญมาก” !!!**

ใครมาสวดจะประสบแต่ความสำเร็จทั้งทางโลกและทาง
ธรรมเลยละ ต้องกระตุ้นบ่อยๆ ว่า **“เราเป็นหนึ่งในไม่กี่คน
บนโลกนี้”** จะมีอานิสงส์ คือ เสียงจะไพเราะ มีทั้งดวง
ปัญญา มีอุปกรณ์ในการพูดและการเปล่งเสียงที่ดี ลิ้นที่ใช้
สัมผัสรสจะดี ฟันสวย ปากสวย กลิ่นปากจะหอมฟุ้งด้วย
กลิ่นศีลกลิ่นธรรม เสียงจะไพเราะ จะมีเสียงที่ก้องกังวาน
ไม่แหบ ไม่เคือง ไม่พรวด หูฟังเสียงก็จะดี คือ หูจะไม่ตึง
จะมีหูที่สวองงามและจะมีอุปกรณ์ฟังเสียงที่ดี จะได้ยินเสียง
หยาบและละเอียด จนกระทั่งได้ยินเสียงทิพย์เลย

ไม่เพียงแค่นั้น ดวงตาก็จะเห็นแต่สิ่งดี ๆ เห็นอย่าง
ตาทิพย์ และเห็นด้วยธรรมจักษุเลยทีเดียว มือที่พนมใน
การสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรจะสวองงามและมีนิ้วสวย
กว่าลำเทียน มีมือเป็นทิพย์ เพราะพนมมือผ่านดวงใจ
บูชาธรรมพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อจะหยิบจะจับอะไร
ก็เป็นสมบัติ ได้รับการเคารพนับถือ กราบไหว้บูชา

**ทั้งหลาย ด้วยอานุภาพแห่งบุญที่มาสวดธัมมจักกัปป-
วัตตนสูตร จะมีแต่เรื่องดี ๆ ทั้งนั้นแหละ**

ยิ่งมาสวดเป็นทีม จะมีพรรคมีพวก เมื่อมีพรรคมีพวก..
ความสะอาดก็มี มีบิรวารสมบัติ และพรรคพวกแต่ละคนก็
จะมีศีลมีธรรม เก่งและดีทั้งนั้น ยิ่งชวนมาสวดเยอะๆ ก็จะมี
พรรคพวกที่ดี

นอกจากนั้น..การสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรยังเป็นการ
รักษาไข้ใจได้ดี เป็นธรรมโอสถ คือ สวตมนต์เป็น
ยาทา ภาวนาเป็นยากิน ถ้าทั้งกินทั้งทาไม่ต้องฉีดยาก็หาย
แล้ว หายหมดเลย ทั้งไข้กายและไข้ใจ

มีบางคนเจ็บป่วยนอนในโรงพยาบาลเป็นมะเร็งขั้น
สุดท้าย ก็ยังมีอารมณ์เบิกบาน ไม่ได้สนใจเรื่องอาการเจ็บ
ไข้ได้ป่วย และได้ใช้โรงพยาบาลเป็นสถานที่สวดธัมม-
จักกัปปวัตตนสูตร คือ นอกจากใช้เป็นสถานที่พักรักษาตัวแล้ว
ยังใช้สวตมนต์ด้วยจิตที่รื่นเริง ซึ่งแตกต่างจากผู้ป่วยทั่วไป
ไป เพราะเขามีที่พึ่ง ได้สวตมนต์ระลึกถึงพระสัมมาสัมพุทธ-
เจ้า ทำให้ใจมีปิติ แม้กายจะเจ็บป่วย แต่ใจใสและทำหนทาง
ไปสู่สุคติให้งดงามยิ่งขึ้น ไม่ว่าเขาจะเดินทางไปตอนไหน

กายหยาบก็จะไปอย่างสงบ เสงี่ยม สง่างาม โดยไม่ได้อาลัย
อาวรณ์และไม่เสียอกเสียใจเลย เพราะกายหยาบที่เอาไว้ใช้
อาศัยสร้างบารมีก็เป็นเพียงประจวบเรือนที่พักชั่วคราวเท่านั้น

ผู้มีบุญเท่านั้น จึงจะได้มาสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร
บุญนี้..จะถึงแก่หมุ่ญาติที่ละโลกไปแล้ว ผู้ที่มีทุกข์ก็จะพ้น
ทุกข์ ผู้ที่มีสุขน้อย..ก็จะสุขมาก ผู้ที่มีสุขมาก..ก็จะมีสุข
ยิ่งๆ ขึ้นไปด้วยบุญที่สวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

ทุกข์ในอบายมันมาก การที่จะช่วยให้ใครพ้นจากทุกข์
ในอบายได้นั้นไม่ธรรมดาเลย ถ้ามีบุญ..จะสามารถหลุดขึ้นมา
จากนรกได้เลยทีเดียว แม้ท่านเหล่านั้นจะหมดโอกาสในการ
สร้างบุญ แต่ก็ยังไม่หมดโอกาสในการได้รับบุญ

วิธีปรับใจให้ละเอียด

จิตที่ยังหยาบๆ เพราะใจอยู่กับภารกิจงานหยาบ จะให้
ปู้บปี้บละเอียดเลยก็ทำได้ยาก จิตที่หยาบจะถูกปรับให้
ละเอียดได้ ต้องขัดเกลาด้วยเสียงสวดมนต์ เมื่อสวดไปก็
จะกลั่นจิตกลั่นใจไปเรื่อย ๆ พอถึงจุดก็ก็เอง ใครสวดที่
ตรงนั้น..ก็จะได้เห็นธรรมกันทั้งนั้นแหละ จะเข้าถึงธรรม
จะเห็นธรรมกันทุกคนเลย ไม่ใช่บทธรรมตา ๆ หรือ

เราอาจจะได้ยินพระสวด หรือพระอาจารย์ที่สวดเอง
แม้อยังไม่เข้าใจ แต่ถ้าสวดไปเรื่อย ๆ จะซึ่ง วันใดที่จิตหยุด
นิ่งจะก็เลย สวดใหม่ ๆ ก็หยาบก่อน พอสวดเยอะ ๆ ก็
ซึ่งตรึงใจให้ติดแน่นในตรงกลาง เดียวก็ได้ สำคัญนะ..
สำคัญมาก สวดแล้วจะช่วยให้ทุก ๆ อย่างดีขึ้นอย่างแน่นอน

ทำโลกให้เป็นดังสวรรค์

ถ้าเราไม่สวด เราก็คงไปพูดเรื่องอื่น เรื่องเยอะเยอะ ปากไม่ว่าง ถ้าไม่สวด เราก็คงไปคุยเรื่องสัพเพเหระ เรื่องที่ทำให้เราเครียด เรื่องที่ทำร้ายตัวเราเอง แล้วจะดีได้อย่างไร ต้องมาสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรดีกว่า เพราะเป็นถ้อยคำอันประเสริฐ บริสุทธิ์ สะอาด สูงส่ง ที่นำไปสู่สิ่งที่ดี ทำสิ่งที่ดีให้เกิดขึ้น

สภาวะโลกร้อนก็จะถูกปรับให้ดีขึ้น ให้เป็นสวรรค์บนดิน Heaven On Earth จนโลกและสวรรค์ไม่แตกต่างกันเลย ต้องสวดให้เทวดาลงมาบนโลกมนุษย์เยอะๆ เพราะรู้สึกว้า..โลกมนุษย์มีความสุขกว่าสวรรค์

ตอนนี้..มนุษย์อยากจะไปอยู่บนสวรรค์ เราก็คงทำโลกนี้ให้มีความสุขกว่าบนสวรรค์ ชาวสวรรค์จะได้ลงมา ซึ่งการสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรนี้สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ เทวดาลงมาแล้วมีความสุข มาสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรที่พระมหาธรรมกายเจดีย์ พระมหาเจดีย์พระพุทธรูปเจ้าล้านพระองค์ แล้วมีความสุข จนทิพยสมบัติเกิด เพราะอยู่บน

สวรรค์ก็คุยกัน แทนที่จะคุยกัน ก็ลงมาสวดกันทั้งหมด ต้องให้ได้อย่างนี้สิ ทำยุคนี้..ให้เป็นยุคแรกตั้งแต่สร้างโลกนี้มาเป็นโลกมนุษย์ที่มีความสุขกว่าสวรรค์ จนไปถึงจุดให้ชาวสวรรค์ลงมาสวด ให้เกิดกลั่นศีลกลั่นธรรม

ปกติแล้วมนุษย์จะมีกลิ่นเหม็นปฏิกูล แต่พอสวดแล้วกลิ่นจะหายไป เพราะถูกกลบด้วยกลิ่นศีลกลั่นธรรม ด้วยการสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ผู้ที่ไปสวดตรงนั้นถูกกลิ่นหมดทุกคนเลย ลองคิดดูสิว่า..กว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้สวดธรรมบทนี้ท่านต้องใช้เวลายาวนาน แต่เราประหยัดเวลาไปเยอะที่ได้มาสาธยายธรรมบทนี้

กะของเราเป็นกะที่แตกต่าง คือ กะที่สวดแล้ว ชาวสวรรค์อยากลงมา ดินะ..ลงมาเพราะกลิ่นศีลกลั่นธรรม ที่เกิดจากการสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรไปถึงบนสวรรค์ ที่ชาวสวรรค์สัมผัสได้ด้วยใจและมีความสุขกว่าอยู่บนสวรรค์

เราต้องสร้างแรงบันดาลใจให้ชาวสวรรค์ลงมาด้วยกลิ่นศีลกลั่นธรรม เพราะเทวดาบนสวรรค์ก็มีกิเลส กิเลสของชาวสวรรค์ก็มี ที่ไปเกิดเป็นชาวสวรรค์ ไม่ใช่ทุกท่านที่จะเห็นองค์พระกันหมด บางคนไปด้วยทานก็มี ไปด้วยศีลก็มี ไป

ด้วยบุญกิริยาวัตถุทานก็มี แต่ผู้ที่สวดที่พระมหาธรรมกายเจดีย์ บางท่านก็เห็นองค์พระ ถ้าใจใส..เห็นดวงก็มี เห็นองค์พระในองค์พระก็มี แล้วมาสวดสาธยายธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ผู้ที่สวดมีกลิ่นศีลกลิ่นธรรมออก มีธรรม คือ มีธรรมกาย ไปถึงชาวสวรรค์ ก็ดูตชาวสวรรค์ลงมา แปลว่ากลิ่นศีลกลิ่นธรรมที่พระมหาธรรมกายเจดีย์มีแรงดึงดูดให้ชาวสวรรค์ลงมาที่พระมหาธรรมกายเจดีย์ เพราะฉะนั้น..ที่ตรงนี้สำคัญมาก

อีกทั้งผู้ที่ไปสาธยายธรรมก็เห็นองค์พระกันตั้งหลายคน และอีกหลายคนเห็นองค์พระในองค์พระ พอเห็นองค์พระ ๑ องค์ กลิ่นศีลกลิ่นธรรมแรงไปถึงบนสวรรค์เลย แล้วก็ดูตชาวสวรรค์ลงมา พอเห็น ๒ องค์ ก็เอา ๒ คุณ ๓ องค์ ๔ องค์ ๕ องค์ เห็นหลายๆ องค์ เพราะกลิ่นศีลกลิ่นธรรมเทวดาก็ขึ้นก็ลงมาหมด

เพราะฉะนั้น..ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย การที่ขยายตัวเลขสวดเพิ่มลงไป ก็ยังเป็นการขยายอาณาจักรแห่งธรรมให้กว้างไกล กระแสกลิ่นศีลกลิ่นธรรมก็กระจายและดูตชาวสวรรค์ลงมา

เราอยู่ในสายตาของท่านผู้รู้ทั้งหลาย ผู้มีรู้มีญาณมองมาตลอด ต้องปลื้มในทุกจบ ไม่งั้นขาดทุน สวดแล้วต้อง

ปลื้ม ตั้งแต่ “เอวัมเม...” ไล่เรื่อยไปเลย ปลื้มตั้งแต่ประโยคแรก ไม่ปลื้มก็ขาดทุน ยิ่งสวดยิ่งปลื้มไปเรื่อย ๆ สำคัญมาก สำคัญจริง ๆ แต่หลวงพ่อเพิ่งพูดว่า..สำคัญมากแค่กระเจี๊ยงเดียว ยังไม่ได้พูดถึงสำคัญมากที่สมบูรณ์ นี่เพิ่งแค่จั่วหัวเท่านั้น เป็นการพาดหัวข่าวว่าสำคัญมาก สำคัญมากอย่างไร ต้องอยู่ในเนื้อใน ให้ไปสวดที่พระมหาธรรมกายเจดีย์ ทุกคนที่ไปสวดจะถูกกลิ่นให้บริสุทธิ์ ให้ใสไปด้วยเลย

ปากเราก็มี เป้าเราก็มี เพราะฉะนั้น..สวดไปเรื่อย ๆ ด้วยจิตที่เกษม จิตที่เกษมเป็นจิตที่มีความสุข บริสุทธิ์ สูงส่ง เบิกบาน บุญบันเทิง ผู้ที่สวดด้วยจิตที่เกษมจะแตกต่างจากคนทั้งโลก เป็นจิตที่ใสบริสุทธิ์ มีความสุข กระแสธารแห่งบุญจะหล่อเลี้ยงตลอด

หนังสือบทสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

ที่ปรึกษา :	พระครูใบฎีกาอำนวยการดี มุนิสกุโก, พระมหาสุทธิชัย สุทธิชัยโย, พระสมบัตติ รุขิตจิตโต, พระสนทวงศ์ วุฑฒิวโส, พระมหาจตุรงค์ จตุตมโล, พระมหานพพร ปุณณชโย ป.ธ. ๙
บรรณาธิการบริหาร :	พระสรวังษ์ กวิทูโต
กองบรรณาธิการ :	พระมหาอรณพล กุลสิทโธ ป.ธ. ๙, พระมหาธีระชัย ธีชโย ป.ธ. ๙ รัตเกล้า ลีเฉลิมวงศ์
พิสูจน์อักษร :	อมรพรรณ ทองสมบุรณ์, พรรณนิภา ทองเต็ม, ปิยธิดา เกตุสธ, ณัฐ์ปภัส ทนดี
ภาพ :	พระศิริพงษ์ สิริวิโส
รูปเล่ม :	สุพัตรา ปัญญาแสง
ประสานงาน :	พรรณี โอษฐ์นภาพร
ผู้จัดทำ :	ใจ...หยุด ๒๔ น.
พิมพ์ที่ :	บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด